

ÚSTAV PAMÄTI NÁRODA
Miletičova 19, P.O. Box 29, 820 18 Bratislava 218

**Výročná správa o činnosti
Ústavu pamäti národa
za rok 2015**

Bratislava 2016

Obsah

- 1. ÚVOD**
 - 1.1.** Identifikácia organizácie a kontaktné údaje
 - 1.2.** Vedenie a orgány ÚPN
- 2. HLAVNÉ ÚLOHY, PÔSOBNOSŤ A ČINNOSŤ ORGÁNOV A ZLOŽIEK**
 - 2.1.** Hlavné úlohy ÚPN
 - 2.2.** Organizačná štruktúra ÚPN
 - 2.3.** Pôsobnosť a činnosť riadiacich orgánov
 - 2.4.** Pôsobnosť a činnosť organizačných zložiek
- 3. PERSONÁLNE ZABEZPEČENIE**
- 4. FINANČNÉ ZABEZPEČENIE A SPRÁVA MAJETKU**
- 5. PRÁVNÁ AGENDA**
- 6. BEZPEČNOSŤ A OCHRANA ZDRAVIA PRI PRÁCI**
- 7. OCHRANA ÚDAJOV**
- 8. SPOLUPRÁCA S DOMÁCIIMI INŠTITÚCIAMI A ORGANIZÁCIAMI**
- 9. ZAHRANIČNÁ SPOLUPRÁCA**
- 10. ÚPN A MASMÉDIA**
- 11. PLNENIE KONKRÉTNÝCH ÚLOH, ČINNOSŤ A AKTIVITY V ROKU 2015**
 - 11.1.** Sprístupňovanie dokumentov a poskytovanie informácií štátnym orgánom
 - 11.2.** Agenda účastníkov a veteránov protikomunistického odboja
 - 11.3.** Archívna činnosť, tvorba a správa evidencií a databáz
 - 11.3.1.** Činnosť Archívu ÚPN
 - 11.3.2.** Spisová agenda Archívu ÚPN - spolupráca so štátnymi inštitúciami
 - 11.3.3.** Oddelenie písomností ŠtB a iných bezpečnostných zložiek
 - 11.3.4.** Oddelenie bádateľne a knižnice
 - 11.3.5.** Odborná, konzultačná a prednášková činnosť
 - 11.3.6.** Evidencie a databázy
 - 11.4.** Vedecký výskum a dokumentácia obdobia neslobody
 - 11.4.1.** Vedecko - výskumné okruhy
 - 11.4.2.** Projekty dokumentácie
 - 11.4.3.** Publikované výstupy
 - 11.4.4.** Organizácia vedeckých a odborných konferencií, kolokvií a seminárov
 - 11.4.5.** Účasť na vedeckých konferenciách a seminároch
 - 11.5.** Edičná činnosť a audiovizuálna tvorba
 - 11.5.1.** Tlač publikácií
 - 11.5.2.** Časopis Pamäť národa
 - 11.5.3.** Produkcia, projekcie a distribúcia dokumentárnych filmov
 - 11.5.4.** Zaznamenávanie výpovedí svedkov obdobia neslobody
 - 11.6.** Verejné aktivity, osвета a vzdelávanie
 - 11.6.1.** Osvetové a vzdelávacie projekty
 - 11.6.2.** Podujatia pri príležitosti výročí
 - 11.6.3.** Výstavy
 - 11.6.4.** Festivaly
 - 11.6.5.** Diskusné podujatia
 - 11.6.6.** Exkurzie
 - 11.6.7.** Vzdelávacie a prednáškové aktivity
 - 11.7.** Informatizácia a digitalizácia
 - 11.7.1.** Digitálny archív ÚPN
 - 11.7.2.** Digitalizácia archívnych dokumentov
 - 11.7.3.** Správa informačného systému ÚPN
 - 11.7.4.** Zverejňovanie informácií na internetových a intranetových stránkach
- 12. CHRONOLOGICKÝ PREHĽAD NAJDÔLEŽITEJŠÍCH UDALOSTÍ ROKA 2015**
- 13. ZÁVER**

1. ÚVOD

Výročná správa o činnosti Ústavu pamäti národa v roku 2015 hodnotí uplynulé obdobie z hľadiska plnenia poslania a účelu, pre ktoré bol zriadený. Prináša prehľad o stave, o plnených úlohách a realizovaných aktivitách, ako aj podmienkach a úrovni zabezpečenia z hľadiska personálneho, finančného, materiálneho a organizačného. Dokumentuje dosiahnuté výsledky v jednotlivých oblastiach odborného pôsobenia. Výročnú správu o činnosti prerokovala Správna rada v Dozornej rade dňa 25. apríla 2016.

1.1. Identifikácia organizácie a kontaktné údaje

Názov organizácie: **Ústav pamäti národa (ďalej len „ÚPN“)**
Sídlo organizácie: **Bratislava**
Forma hospodárenia: **verejnoprávna ustanovizeň so samostatnou právnou subjektivitou**
Štatutárny zástupca : **PaedDr. ThDr. Ondrej Krajňák, PhD.**
Kontaktné údaje: ÚPN, Miletičova 19, 820 18 Bratislava 218
Telefón: 02 / 593 00 311 (spojovateľka)
Fax: 02 / 555 71 771
Email: info@upn.gov.sk

Archív ÚPN, Miletičova 7, 821 08 Bratislava
Telefón: 02 / 555 71 764
Email: badatelna@upn.gov.sk

1.2. Vedenie a orgány ÚPN

Správna rada: **PaedDr. ThDr. Ondrej Krajňák, PhD., (predseda Správnej rady ÚPN)**
Arpád Tarnóczy (do 30. 4. 2015)
Doc. PaedDr. Martin Pekár, PhD. (od 1. 5. 2015)
PhDr. Slavomír Michálek, DrSc.
PhDr. Augustín Jozef Lang (do 16. 8. 2015)
Anton Malacký
Mgr. et Mgr. Andrea Kluknavská, LL.M. (podpredsedníčka Správnej rady ÚPN)
PhDr. Igor Baka, PhD.
doc. PhDr. PaedDr. Karol Janas, PhD.
Ivan A. Petranský, PhD.

Dozorná rada: **JUDr. Juraj Hamulák, PhD. (predseda Dozornej rady ÚPN)**
PhDr. László Bukovszky
Mgr. Michal Kráľ (do 30. 4. 2015)
Terézia Holecová (od 1. 5. 2015)

Výbor: **Mgr. et Mgr. Andrea Kluknavská, LL.M. (predsedníčka Výboru ÚPN)**
Mgr. Ing. Ľubomír Ďurina
Ing. arch. Mgr. Ján Pálffy, PhD.
Mgr. Jerguš Sivoš, PhD.

2. HLAVNÉ ÚLOHY, PÔSOBNOSŤ A ČINNOSŤ ORGÁNOV A ZLOŽIEK

ÚPN je verejnoprávna ustanovizeň zriadená zákonom č. 553/2002 Z. z. o sprístupnení dokumentov o činnosti bezpečnostných zložiek štátu 1939 – 1989 a o založení ÚPN a o doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ÚPN“).

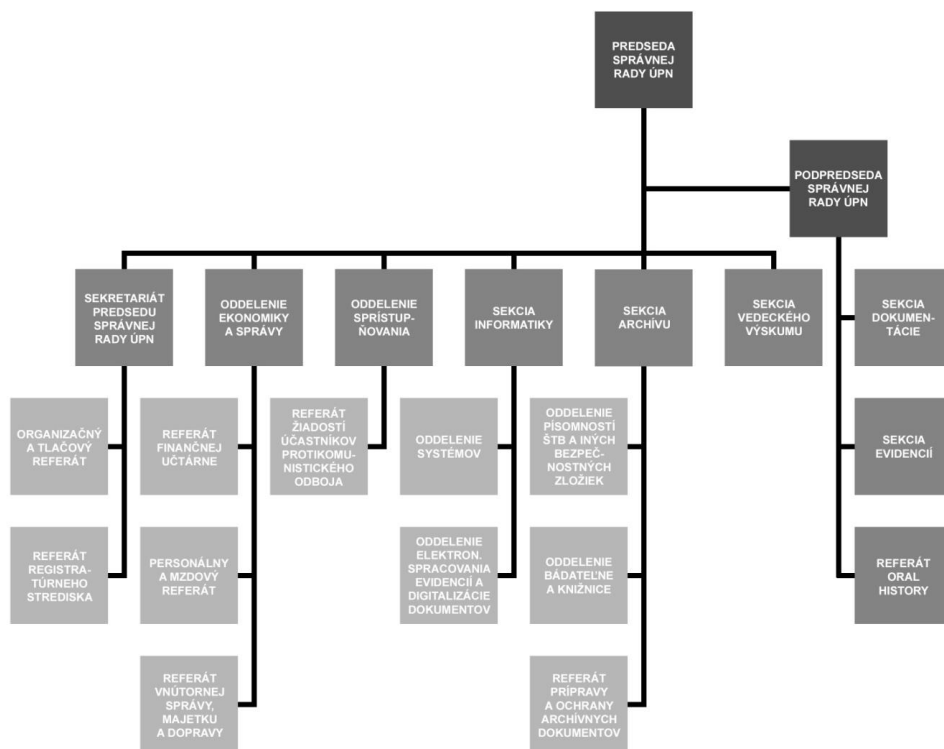
2.1. Hlavné úlohy ÚPN

Najmä:

- a) vykonávať úplné a nestranné hodnotenie doby neslobody, hlavne analyzovať príčiny a spôsob straty slobody, prejavy fašistického a komunistického režimu a ich ideológií, účasť domácich a zahraničných osôb na nich;
- b) sprístupňovať prenasledovaným osobám dokumenty o ich prenasledovaní;
- c) zverejňovať údaje o vykonávateľoch tohto prenasledovania a ich činnosti;
- d) dávať podnety na trestné stíhanie zločinov a trestných činov podľa § 1; spolupracovať pritom s Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky;
- e) poskytovať potrebné informácie orgánom verejnej moci;
- f) systematicky zhromažďovať a odborne dokumentačne spracovávať všetky druhy informácií, dokladov a dokumentov vzťahujúcich sa na dobu neslobody;
- g) spolupracovať s obdobnými inštitúciami v Slovenskej republike aj mimo nej, hlavne s archívami, múzeami, knižnicami, pamätníkmi odboja, pamätníkmi koncentračných a pracovných táborov, poskytovať im informácie, bádateľské možnosti a metodickú pomoc a propagovať ich činnosť;
- h) poskytovať verejnosti výsledky svojej činnosti, hlavne zverejňovať a sprístupňovať informácie a iné doklady o dobe neslobody 1939 - 1989 a o činoch a osudoch jednotlivcov, vydávať a šíriť publikácie, usporadúvať výstavy, semináre, odborné konferencie, diskusné fóra;
- i) propagovať myšlienky slobody a obrany demokracie pred režimami podobnými nacizmu a komunizmu;
- j) rozhodovať o priznaní postavenia účastníka protikomunistického odboja;
- k) rozhodovať o priznaní postavenia veterána protikomunistického odboja, veterána protikomunistického odboja in memoriam a vydávať preukaz veterána protikomunistického odboja a preukaz veterána protikomunistického odboja in memoriam a v spolupráci s orgánmi miestnej samosprávy poskytovať podklady k priznaniu zľavneného cestovného pre účastníkov protikomunistického odboja a ich blízkych príbuzných.

2.2. Organizačná štruktúra

V roku 2015 nedošlo v ÚPN k zmenám v organizačnej štruktúre. Bola zložená zo sekretariátu predsedu SpR, oddelenia ekonomiky a správy, oddelenia sprístupňovania, sekcie informatiky, sekcie archívu, sekcie vedeckého výskumu, sekcie dokumentácie, sekcie evidencií a samostatného referátu Oral history. Na plnenie špecifických úloh ústavu sa základné organizačné zložky vo svojej štruktúre členili na oddelenia a odborné referáty.

2.3. Pôsobnosť a činnosť riadiacich orgánov

Riadiacimi orgánmi ústavu sú správna rada, výbor a dozorná rada. Štatutárnym zástupcom ústavu je predseda správnej rady. V zložení správnej rady nastali v roku 2015 personálne zmeny. Ku dňu 30. 4. 2015 ukončil svoje pôsobenie Arpád Tarnóczy, ku dňu 16. 8. 2015 Augustín Jozef Lang. Ku dňu 1. 5. 2015 bol za člena správnej rady zvolený Národnou radou SR Martin Pekár. Ku dňu 17. 8. 2015 bol za člena správnej rady vymenovaný prezidentom republiky Slavomír Michálek.

Správna rada na svojich zasadnutiach prerokovávala rozhodnutia pre fungovanie ústavu. Prerokovala ročnú účtovnú uzávierku, výročnú správu o činnosti ÚPN za rok 2014 a návrh rozpočtu na rok 2016.

Dozorná rada je najvyšším kontrolným orgánom ÚPN. V jej zložení v roku 2015 došlo k personálnym zmenám. Ku dňu 30. 4. 2015 ukončili svoje pôsobenie Juraj Hamuľák, László Bukovszky a Michal Král'. Ku dňu 1. 5. 2015 boli za členov dozornej rady zvolení Národnou radou SR Terézia Holecová a László Bukovský. Ku dňu 1. 5. 2015 bol za člena dozornej rady ministrom spravodlivosti SR vymenovaný Juraj Hamuľák.

Dozorná rada kontrolovala činnosť a hospodárenie ústavu, jeho správnej rady a výboru. Na svojich zasadnutiach prerokovávala informácie poskytované predstaviteľmi a pracovníkmi ÚPN o činnosti ústavu a jeho jednotlivých zložiek. Správna rada v Dozornej rade v zmysle zákona prerokovala ročnú účtovnú uzávierku, výročnú správu o činnosti ÚPN za rok 2014 a návrh rozpočtu na rok 2016.

Výbor ÚPN má za úlohu zabezpečovať činnosť ústavu podľa zákona č. 553/2002 Z. z. o pamäti národa a podľa pokynov správnej rady. V roku 2015 nenastali v zložení výboru personálne zmeny. V roku 2015 výbor nepredložil správnej rade žiadne projekty.

Všetci členovia riadiacich orgánov ÚPN spĺňali podmienku bezúhonnosti podľa § 11 zákona č. 553/2002 Z. z. o pamäti národa.

Výbor Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „NR SR“) pre ľudské práva a národnostné menšiny plnil voči ÚPN úlohy gestorského výboru. Dňa 16. 6. 2015 prerušil rokovanie o Výročnej správe o činnosti ÚPN za rok 2014 predloženej v súlade so zákonom č. 553/2002 Z. z. o pamäti národa do NR SR. Výročná správa o činnosti ÚPN tak za rok 2014 nebola prerokovaná v pléne NR SR. 16. 6. 2015 zobral na vedomie Ročnú účtovnú uzávierku ÚPN za rok 2014.

Dňa 11. 11. 2015 bol na rokovaní vlády SR vzatý na vedomie a 2. 12. 2015 vo výbore NR SR pre ľudské práva a národnostné menšiny prerokovaný Návrh rozpočtu ÚPN na rok 2016. Predkladaný návrh rozpočtu navrhoval dotáciu zo štátneho rozpočtu vo výške 1.546.930 €. Následne bol prijatým uznesením výboru pre ľudské práva a národnostné menšiny NR SR rozpočet ÚPN na rok 2016 schválený.

2.4. Pôsobnosť organizačných zložiek

a) Sekretariát predsedu správnej rady

Zabezpečuje koordináciu úloh pre vnútorný a vonkajší chod ústavu, riadenie činnosti ústavu, prípravu podkladov na rokovania predsedu, prípravu materiálov od organizačných zložiek, pracovné cesty, posudzovanie a spracovávanie materiálov, písomností a podkladov predkladaných na rozhodnutie, agendu súdnych sporov, právne zastupovanie, vypracovávanie a posudzovanie zmlúv a právnych stanovísk, agendu zahraničnej spolupráce, grantov, mediálnu agendu a agendu registratúry.

b) Oddelenie ekonomiky a správy

Realizuje komplexné finančné a materiálové zabezpečenie ústavu a zamestnancov, vypracovávanie smerníc, zásad a interných pokynov z oblasti ekonomiky a účtovníctva, kontrolu účtovných dokladov, spracovávanie, prípravu, realizáciu rozpočtu a rozpis rozpočtových prostriedkov, vedenie účtovníctva a výkazníctva príjmov a výdavkov, zúčtovanie finančných prostriedkov, finančné zabezpečenie pracovných ciest, styk s peňažnými ústavami, evidenciu faktúr a ich úhrady, evidenciu pohľadávok a ich vymáhanie, výkon pokladničnej služby, nákup pohonných hmôt a prevádzku motorových vozidiel, účtovnú agendu a správu majetku štátu, inventarizáciu majetku, obstarávanie tovarov a služieb, verejných prác a výkonov, agendu pracovnoprávných vzťahov, dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, platov a miezd zamestnancov ústavu, agendu odmien členov orgánov ústavu.

c) Oddelenie sprístupňovania

Zabezpečuje agendu žiadostí o sprístupnenie dokumentov bývalých bezpečnostných zložiek, a agendu žiadostí o priznanie štatútu účastníka, alebo veterána protikomunistického odboja.

d) Sekcia informatiky

Zabezpečuje elektronický archívny informačný systém, podporné technické služby pre činnosť organizačných zložiek, prevádzku elektronických systémov, ochranu elektronických dát, software, hardware, odborné poradenstvo používateľom programových systémov, vzdelávanie a školenie používateľov a údržbu počítačových zariadení a programového vybavenia a prevod písomných archívnych dokumentov do elektronickej formy.

e) Sekcia archívu

Zabezpečuje činnosť Archívu ÚPN, ktorý je zaradený do skupiny verejných archívov právnických osôb zriadených **zákonom**. Je odborným pracoviskom, ktorý preberá, eviduje, spracúva, ochraňuje a sprístupňuje archívne **dokumenty** na štúdium v študovni Archívu ÚPN. Sekcia archívu vedie evidenciu žiadostí Ministerstva vnútra SR, Ministerstva obrany SR a Slovenskej informačnej služby, vedie evidenciu dokumentov, vylúčených výborom NR SR zo sprístupnenia, zabezpečuje ochranu archívnych dokumentov pred stratou, odcudzením, poškodením, zničením alebo zneužitím a zabezpečuje ich konzerváciu.

Comment [LD1]: z. 395/2002, §4, ods.2d

Comment [LD2]: z. 395/2002, §2 ods.1

f) Sekcia dokumentácie

Realizuje vyhľadávanie, skúmanie, spracovávanie a vyhodnocovanie informácií, dokladov, dokumentov a iných písomností a výpovedí dokumentujúcich zločiny nacizmu a komunizmu a osobnú zodpovednosť páchateľov v úlohách zaradených do projektov, ako aj podnety orgánom činným v trestnom konaní v spolupráci s príslušnými útvarmi ministerstva vnútra a Generálnej prokuratúry.

g) Sekcia vedeckého výskumu

Uskutočňuje vedecký výskum obdobia neslobody 1939 – 1989, spoluprácu s vedeckými inštitúciami a vysokými školami, vedecké konferencie, semináre, školenia a výstavy, prezentácie vedeckého výskumu formou monografií, kolektívnych publikácií, vedeckých a odborných štúdií, vydávanie časopisu Pamäť národa, publikácií, alebo dokumentačných a evidenčných pomôcok ústavu.

h) Sekcia evidencií

Zabezpečuje spracovanie a analýzu údajov a evidenčných záznamov Štátnej bezpečnosti a bezpečnostných zložiek z obdobia rokov 1939 – 1989, tvorbu a systematické spracovávanie údajov o práci Štátnej bezpečnosti a bezpečnostných zložiek, ich riadiacej a organizačnej štruktúre, politickom riadení, ako aj analýzu a spracovanie údajov o občanoch, ktorí znášali negatívne dôsledky činnosti bezpečnostných zložiek a rekonštruje údaje v údajových bázach.

i) Referát Oral history

Zabezpečuje výrobu filmových záznamov osobných svedectiev pamätníkov doby neslobody, ich spracovanie a archiváciu, výrobu krátkych televíznych formátov, formátov na web, spracovanie databázy nasnímaného materiálu, výrobu dokumentárnych filmov, videoformátov, filmové prehliadky a osvetovú a pedagogickú činnosť na základných a stredných školách.

3. PERSONÁLNE ZABEZPEČENIE

V roku 2015 činnosť ÚPN zabezpečovalo šesťdesiatštyri zamestnancov. Štyri zamestnankyne čerpali rodičovskú dovolenku. Do pracovného pomeru boli prijatí zamestnanci: Mgr. Art. Marian Turza, Bc. Miroslava Kisková, Ing. Lýdia Borbuliaková, Mgr. Patrik Dubovský, Mgr. Michal Babál, Mgr. Jana Ignat'áková. Pracovný pomer v súvislosti s odchodom do starobného dôchodku ukončila zamestnankyňa Terézia Holecová. Pracovný pomer ukončili zamestnanci Rudolf Tábi a Zuzana Candráková. Na funkciu riaditeľa sekcie vedeckého výskumu abdikoval Pavol Jakubčín a nahradil ho Patrik Dubovský.

V roku 2015 si zamestnanci ÚPN individuálne zvyšovali svoje vzdelanie rôznymi formami štúdia. Prevažujúcou formou štúdia bolo absolvovanie odborných kurzov a školení. V súvislosti s realizáciou úloh v oblasti správy registratúry ÚPN sa zamestnanci poverení za jednotlivé organizačné zložky zúčastnili školenia k vedeniu a správe registratúry. Novoprijatí zamestnanci sa v rámci adaptačného procesu oboznámili so základnými internými normami ÚPN a podľa pôsobnosti a odbornej činnosti sa zúčastňovali aj na školeniach v oblastiach personalistiky, ekonomiky a rozpočtu, správy majetku štátu, vedenia účtovníctva, BOZP a iných.

4. FINANČNÉ ZABEZPEČENIE A SPRÁVA MAJETKU

Ekonomická situácia ÚPN sa v roku 2015 odvíjala od výšky pridelenej dotácie zo strany Ministerstva financií Slovenskej republiky. Pridelené finančné prostriedky boli primerané vzhľadom na ekonomické možnosti štátu.

Vládny návrh štátneho rozpočtu na rok 2015 bol schválený v Národnej rade Slovenskej republiky dňa 4.12.2014. V kapitole Všeobecná pokladničná správa boli rozpočtované prostriedky na financovanie činnosti Ústavu pamäti národa na rok 2015 v sume 1.480.730,- €. Pridelený limit dotácie bol určený na bežné výdavky v sume 1.480.730,- €. Z dôvodu sťahovania ÚPN bol transfer Ministerstvom financií SR navýšený pre bežné výdavky o 100.332,24 EUR a pre kapitálové výdavky o 29.500,00 EUR. Na spolufinancovanie aktivít Slovenska v rámci Európskej siete Pamäť a solidarita bol ÚPN navýšený limit dotácie na bežné výdavky v sume 50.000 €. Ministerstvo financií SR odsúhlasilo požiadavku ÚPN na preklasifikovanie bežných výdavkov v sume 2.682,00 € na kapitálové výdavky účelovo určené na zabezpečenie diskového poľa pre archiváciu filmov. Preklasifikovanie výdavkov z bežných na kapitálové výdavky bolo podľa účelového určenia na zabezpečenie diskového poľa vo výške skutočných výdavkov t.j. 2.677,00 €.

Pridelené finančné prostriedky za obdobie roka 2015 boli čerpané na zabezpečenie plnenia úloh vyplývajúcich zo zákona č. 553/2002 Z. z. o pamäti národa v členení podľa rozpočtovej skladby na bežné výdavky vo výške 1.628.383,08 €, mzdové prostriedky vo výške 702.997,79 €, odvody do poisťovních fondov vo výške 298.708,98 €, tovary a služby v celkovej výške 621.796,36 € z toho 158.094,00 € na odmeny členom Správnej a Dozornej rady ÚPN. V roku 2015 boli vyplatené transfery zamestnancom v sume 4.879,95 €, z toho odchodné 2.986,- € a nemocenské dávky 1.893,95 €. Kapitálové výdavky boli čerpané vo výške 32.177,00€.

Finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu na rok 2015 boli vyčerpané takmer na 100%, zostatok transferu zo štátneho rozpočtu bol 2,16 €.

VÝDAVKY SPOLU		1.660.560,08
BEŽNÉ VÝDAVKY (600)		1.628.383,08
1)	Limit miezd, platov a OVV (610)	702.997,79
2)	Poistné a príspevok... (620)	298.708,98

3)	Tovary a ďalšie služby (630)	621.796,36
	Z toho:	
4)	Cestovné výdavky (631)	14.117,52
5)	Energie, voda, odpad (632)	45.827,30
6)	Materiál a služby (633)	33.330,65
7)	Dopravné (634)	30.156,45
8)	Rutinná a štandardná údržba (635)	85.986,31
9)	Nájomné za prenájom (636)	82.491,84
10)	Ostatné tovary a služby (637)	329.886,29
11)	Bežné transfery (640)	4.879,95
	II. KAPITÁLOVÉ VÝDAVKY (700)	32.177,00

Čerpanie bežných výdavkov (600)

Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Čerpanie	Zostatok	Čerpanie %
1.480.730	1.628.385,24	1.628.383,08	2,16	99,9999

Z toho:

– mzdy, platy (610)

Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Čerpanie	Zostatok	Čerpanie %
703.000	702.997,80	702.997,79	0,01	100,00

– odvody (620)

Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Čerpanie	Zostatok	Čerpanie %
304.000	298.709,00	298.708,98	0,02	100,00

– tovary a služby (630)

Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Čerpanie	Zostatok	Čerpanie %
471.230	621.798,44	621.796,36	2,08	99,9996

Z toho:

– cestovné výdavky (631)

Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Čerpanie	Zostatok	Čerpanie %
9.000	14.117,00	14.117,52	-0,52	100,0037

– energie, voda a komunikácie (632)

Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Čerpanie	Zostatok	Čerpanie %
35.000	45.827,00	45.827,30	-0,30	100,0007

– materiál a služby (633)

Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Čerpanie	Zostatok	Čerpanie %
25.250	33.330,80	33.330,65	0,15	99,9995

– **dopravné (634)**

Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Čerpanie	Zostatok	Čerpanie %
14.380	30.157,64	30.156,45	1,19	99,9961

– **rutinná a štandardná údržba (635)**

Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Čerpanie	Zostatok	Čerpanie %
10.500	85.988,00	85.986,31	1,69	99,9980

– **nájomné za prenájom (636)**

Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Čerpanie	Zostatok	Čerpanie %
81.500	82.492,00	82.491,84	0,16	99,9998

– **ostatné tovary a služby (637)**

Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Čerpanie	Zostatok	Čerpanie %
295.600	329.886,00	329.886,29	-0,29	100,0001

– **odmeny SpR a DR (637026)**

Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Čerpanie	Zostatok	Čerpanie %
180.000	158.094,00	158.094,00	0	100,00

– **transfery jednotlivcom (642)**

Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Čerpanie	Zostatok	Čerpanie %
2.500	4.880,00	4.879,95	0,05	99,9990

Čerpanie kapitálových výdavkov (713)

Schválený rozpočet	upravený rozpočet	Čerpanie	Zostatok	Čerpanie %
-	32.177,00	32.177,00	0	100,00

V rozpise čerpania bežných prostriedkov sú zahrnuté aj prostriedky z dotácie zo štátneho rozpočtu, pridelené na spolufinancovanie aktivít ENRS vo výške 50.000 €, prostriedky boli čerpané v zmysle Rámcovej zmluvy s ENRS na nasledovné projekty:

- Festival slobody 2015 boli čerpané prostriedky vo výške 24.500 €;
- Výstava „Roky prelomu“ v rámci projektu Freedom Express boli čerpané prostriedky vo výške 21.000 €;
- Informatívno-vzdelávacie letáky – II. časť, boli čerpané prostriedky vo výške 4.500 €;

ÚPN v roku 2015 hospodárne využil pridelené finančné prostriedky na splnenie hlavných úloh. Limit pridelených finančných prostriedkov prekročený nebol.

V roku 2015 mimo transferu z Ministerstva financií SR získal ÚPN z predaja publikácií a za vysielacie práva na filmy 10.080,77 €. Výdavky v roku 2015 činili 10.374,98 €.

Majetok ústavu k 1.1.2015 mal účtovnú hodnotu 1.067.141,67 €, oprávky v čiastke 1.033.524,77 € znížili reálnu hodnotu majetku na 33.316,90 €. V roku 2015 bol prírastok majetku v sume 33.427,00 € a úbytok – vyradenie majetku v hodnote 6.876,54 €.

Účtovná hodnota majetku k 31.12.2015 bola v celkovej hodnote 1.093.392,13 €, znížená o oprávky v čiastke 1.041.581,08 €. ÚPN evidoval k 31. 12. 2015 majetok v reálnej hodnote 51.811,05 €.

5. PRÁVNÁ AGENDA

V priebehu roka 2015 bol ÚPN účastníkom konania v 18 súdnych sporoch, z toho 10 bolo sporov týkajúcich sa ochrany osobnosti, z toho v 2 sporoch bol uplatnený nárok na náhradu škody, a v 3 konaniach nárok na úhradu nemajetkovej ujmy. 4 boli pracovnoprávne spory a 2 spory sa týkali interných záležitostí. ÚPN bol zároveň sťažovateľom v 2 konaniach vedených na Ústavnom súde SR, pričom tieto dve konania boli v priebehu roka 2015 spojené do jedného. V roku 2015 boli právoplatne skončené 4 spory. Oprávnenosti evidencie v zväzkoch ŠtB sa týkali 3 z nich. V dvoch žalobca zobral svoju žalobu späť, v treťom spore Krajský súd v Bratislave vydal rozhodnutie v neprospech ÚPN, voči ktorému bolo podané dovolanie na Najvyšší súd SR. Štvrtý spor bol pracovnoprávneho charakteru a bol ukončený mimosúdnou dohodou. O 2 pracovnoprávných sporoch nebolo k 31. decembru 2015 rozhodnuté. Od nástupu Ondreja Krajňáka do funkcie predsedu, s výnimkou sporu s Andrejom Babišom, ÚPN právoplatne neprehral žiaden súdny spor. Naopak, 7 konaní bolo ukončených v prospech ÚPN, kedy došlo buď k výhre sporu, k späťvzatiu žaloby zo strany žalobcu alebo k priaznivej mimosúdnej dohode. Aktívna obrana ÚPN na súdoch tak začala prinášať svoje ovocie. ÚPN čelí sérii súdnych žalôb za to, že v rokoch 2003 a 2004 zverejnil archívne dokumenty bývalej ŠtB, v ktorých sú evidovaní tajní spolupracovníci bývalej ŠtB a iné záujmové osoby. Z tohto dôvodu čelí aj astronomickým nárokom na finančné odškodnenie vo výške viac ako 1,3 milióna EUR. ÚPN zverejnil archívne dokumenty bývalej ŠtB na základe povinnosti uloženej zákonom o pamäti národa. V právnom štáte nie je prípustné, aby bol ktokoľvek sankcionovaný a postihovaný za to, že si riadne plní svoje zákonné povinnosti. ÚPN rovnako nie je právnym nástupcom ŠtB, ani pôvodcom archívnych dokumentov a preto nemôže niesť zodpovednosť za činnosť bývalej ŠtB. Poslaním ÚPN je dokumentovať a odkrývať pravdu o našej minulosti a hájiť česť ľudí, ktorým neslobodný režim roky ubližoval. ÚPN preto v decembri 2014 privítal rozhodnutie Okresného súdu Bratislava I, v ktorom súd veľmi jednoznačne uviedol, že „podľa ustálenej judikatúry zákon poskytuje ochranu iba proti takému zásahu do práv chránených § 11 Občianskeho zákonníka (pozn.: ochrana osobnosti), ktorý je neoprávnený, teda ktorý je v rozpore s objektívnym právom. O neoprávnenom zásahu nie je možné hovoriť v prípade, keď zásah zákon dovoľuje, ako aj v prípade, keď dochádza k plneniu povinnosti uloženej zákonom“. V súdnych sporoch ÚPN aj v roku 2015 zastupovala advokátska kancelária SEMANČÍN POLÁČEK, ktorá pre ÚPN vykonávala aj ďalšie právne služby a právne poradenstvo.

6. BEZPEČNOSŤ A OCHRANA ZDRAVIA PRI PRÁCI

Agenda referátu BOZP a funkcie zástupcu zamestnancov pre BOZP bola v roku 2015 plnená bez nedostatkov. Bolo vykonaných 7 priebežných kontrol BOZP na pracoviskách ústavu a boli vykonané vstupné inštruktáže nových zamestnancov. Bol vykonaný prieskum trhu na zabezpečenie komplexnej agendy BOZP,PO,PZP. Boli riešené 3 mimoriadne udalosti. Priebežne podľa potreby boli poučení noví pracovníci ÚPN. Priebežne boli vykonávané

konzultácie s prenajímateľom priestorov SSC v oblasti BOZP, PPO a CO. Bol vykonaný cvičný požiarňý poplach spojený s evakuáciou zamestnancov z administratívnych priestorov.

7. OCHRANA ÚDAJOV

V roku 2015 neboli v podmienkach ÚPN podobne ako v predchádzajúcom období spracovávané žiadne utajované skutočnosti. Vzhľadom na to nebola v štruktúre systemizovaná funkcia bezpečnostného pracovníka. V roku 2015 ÚPN systematicky spracovával osobné údaje chránené podľa zákona NR SR č. 122/2013 Z.z. (do 30. 6. 2013 428/2002 Z.z.) a podľa zákona NR SR č. 553/2002 Z.z. Účel spracovávaní bol určený najmä zákonom NR SR č. 553/2002 Z.z. ÚPN splnil všetky úlohy určené zákonom 122/2013 Z.z. a má zodpovednú osobu podľa tohto zákona. V roku 2015 ústav systematicky spracovával dokumenty podľa zákona NR SR 395/2002 Z.z. a pre účel sprístupnenia bolo vypracovaných 27 posudkov na 71 spravodajských zväzkov a podzväzkov bývalej I. správy ŠtB v celkovom počte 9350 strán dokumentov. Spracoval stanoviská a návrhy na zverejnenie podľa § 23 zákona NR SR č. 553/2002 Z.z. a žiadosti oprávnených osôb. Pre potreby sprístupňovania iným osobám bolo vypracovaných 5 posudkov. Pre potreby vybavenia sťažovateľov a iných žiadateľov boli vypracované 4 posudky. Pre potreby zverejňovania zmlúv bolo vypracovaných 48 posudkov. Pre iné potreby boli vypracované 2 posudky. Priebežne podľa potreby boli poučení a vyšškolení noví pracovníci ÚPN. Priebežne podľa potreby boli vykonané konzultácie pracovníkom ÚPN.

8. SPOLUPRÁCA S DOMÁCIIMI INŠTITÚCIAMI A ORGANIZÁCIAMI

ÚPN aj v roku 2015 realizoval spoluprácu s domácimi inštitúciami a organizáciami. Pokračoval v spolupráci so slovenským zastúpením Nadácie Konrada Adenauera, Konfederáciou politických väzňov Slovenska, Politickými väzňami – Zväzom protikomunistického odboja, Svetovým združením bývalých československých politických väzňov, Nadáciou Jána Langoša, Slovenským zväzom protifašistických bojovníkov, Múzeom SNP, Ústredným zväzom židovských náboženských obcí, ako aj Úradom splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity. Komunikácia umožnila nové možnosti spolupráce na konkrétnych projektoch, ale mala pozitívny vplyv aj na pokračujúci proces nápravy dobrého mena ÚPN na verejnosti. V záujme prípravy a realizácie osvetových a vzdelávacích projektov sa realizovala spolupráca s Hlavným mestom SR Bratislava, s Mestskou časťou Bratislava - Staré mesto, Združením Námestia Eurovea, Fórom kresťanských inštitúcií, či Domom QUO VADIS. Pokračovala spolupráca s Katedrou histórie FF UP JŠ v Košiciach a s Verejnou knižnicou Jána Bocatia v Košiciach. Realizovala sa spolupráca s Kremnickým divadlom v podzemí a divadlom Komorní scéna z Ostravy. Pokračovala spolupráca s Literárnym informačným centrom v Bratislave, organizátormi Knižného veľtrhu Bibliotéka, Slovenskou národnou knižnicou a Ministerstvom kultúry SR. V rámci spolupráce s umeleckými inštitúciami sa realizovala spolupráca na príprave divadelnej hry na tému kolektivizácie pod názvom „Boží vták“, ktorú uviedlo Divadlo Jána Palárika v Trnave dňa 18. marca 2015, a divadelnej hry pod názvom „Slovo Váľkovo“ ktorá mala premiéru v Slovenskom národnom divadle v Bratislave 31. marca 2015.

9. ZAHRANIČNÁ SPOLUPRÁCA

ÚPN aj v roku 2015 rozvíjal a prehľboval zahraničnú spoluprácu a medzinárodné vzťahy predovšetkým s partnerskými inštitúciami z krajín strednej a východnej Európy, s ktorými boli v minulosti uzavreté bilaterálne zmluvy o spolupráci, ako sú Ústav národnej pamäti Poľskej republiky, Ústav pre štúdium totalitných režimov Českej republiky (ďalej len „ÚSTR“), Archív bezpečnostných zložiek Českej republiky (ďalej len „ABS“) a Národná rada pre štúdium archívov Securitate Rumunska. Pokračovala aj spolupráca s Európskou sieťou úradov spravujúcich písomnosti tajných polícií (partnerskými inštitúciami z Nemecka, Rumunska, Poľska, Bulharska, Česka a Maďarska). Podobne pokračovala spolupráca ÚPN s Nemeckom, Poľskom a Maďarskom v rámci Európskej siete Pamäť a Solidarita (ďalej len „ENRS“), ktorej cieľom je dokumentovať dejiny totalitných režimov v 20. storočí, predovšetkým s ohľadom na teritórium strednej a východnej Európy. Pokračovala aj oficiálna spolupráca s Inštitútom Ludwiga Boltzmann (ďalej len „LBI“) z Rakúska. So zahraničnými subjektami sa realizovala príprava a organizácia spoločných akcií, plánovanie konferencií a sympózií, partnerská podpora, či koordinácia týkajúca sa predovšetkým projektových ponúk a agendy s nimi súvisiacej. Realizovaná bola príprava na spoluprácu na projekte pod názvom „Gulag“, ktorého gestorom je občianske združenie Gulag.cz. Pripravenosť na spoluprácu bola deklarovaná aj Nadáciou UNITAS z Estónska, ktorá je jedným zo zakladajúcich členov Európskej platformy Pamäť a Svedomie. Pokračovala spolupráca s Viedenskou univerzitou a jej katedrou slovakistiky. V rámci spolupráce s LBI, ÚSTR a ABS sa v dňoch 30. septembra – 2. októbra 2015 v Bratislave uskutočnila medzinárodná konferencia pod názvom Činnosť československých spravodajských služieb na území Rakúska v rokoch 1945 – 1989 III. Bol zabezpečený preklad a vydanie publikácie prof. Stefana Karnera HALT! do slovenského jazyka. Publikácia STOJ! Tragédie pri železnej oponě. Tajné spisy. Jej prezentácia sa uskutočnila 6. novembra 2015 počas knižného veľtrhu Biblioteka 2015 v Bratislave aj s diskusiou s jej autorom Prof. Stefanom Karnerom. ÚPN malo svojich zástupcov na IV. sympóziu Európskych pamäťových inštitúcií a zasadnutí Riadiaceho výboru ENRS vo Viedni 12. mája 2015 a zasadnutí Riadiaceho výboru ENRS 27. – 29. októbra 2015 vo Varšave, zasadnutí orgánov ENRS 8.– 9. decembra 2015 vo Varšave. Zástupcovia ÚPN sa zúčastnili aj výročnej schôdze zástupcov Európskej siete úradov spravujúcich písomnosti tajných polícií v dňoch 19. – 20. októbra 2015 v Berlíne, kde bola slávnostne otvorená spoločná putovná výstava pod názvom „Už nikdy viac. Komunistická tajná polícia a každodenný život občanov“. ÚPN sa podieľal na výstave ako člen siete niekoľko rokov a poskytol archívne materiály a fotografie zo Slovenska. V rámci spolupráce sa pokračovalo v projekte spoločnej digitalizácie dokumentov a vytvorenia webovej stránky. Spolupráca bola realizovaná aj v rámci projektu Genealógia pamäte. V novembri 2015 vyšla kniha „Pamäť a zmeny v Európe. Východné perspektívy“. Bola výstupom aktivít z predchádzajúcich rokov realizácie projektu. V rámci spolupráce s Veľvyslanectvom Bulharskej republiky na Slovensku na Festivale slobody 2016 sa realizovala ponuka niekoľkých dokumentárnych a hraných filmov bulharských tvorcov, ktorí sa venujú témam totalitného komunistického režimu. Podobne sa objavili možnosti spolupráce týkajúcej sa dokumentovania osudov dolnozemskej Slovákov, ktorí sa ocitli na území Bulharska a prežili neľahké obdobie spojené s perzekúciami podobnými tým, ktoré prežívali aj obyvatelia vtedajšieho Československa. Pracovné stretnutie ohľadom uvedenej spolupráce sa uskutočnilo dňa 24. marca 2015 na pôde ÚPN za účasti mimoriadnej a splnomocnenej veľvyslankyne Bulharskej republiky na Slovensku Margarity Ganevy. Vykonané boli prípravné kroky na otvorenie spolupráce s Veľvyslanectvom štátu Izrael na Slovensku pri nakrúcaní svedectiev pamätníkov, pri organizácii a aktivitách Festivalu slobody, či osvetovo vzdelávacej práci ústavu medzi študentmi a pedagógmi stredných a vysokých škôl na Slovensku. Veľvyslanec štátu Izrael na Slovensku Alexander Ben-Zvi prijal ponuku na spoluprácu medzi ÚPN a veľvyslanectvom štátu Izrael pri

dokumentovaní svedectiev pre pamätník Yad Vashem v súvislosti s udeľovaním ocenenia Spravodlivý medzi národmi. Pracovné stretnutie sa uskutočnilo dňa 21. októbra 2015 na pôde ÚPN. V rámci spolupráce so zahraničnými Slovákmi, ktorej cieľom je zmapovať rozsiahle aktivity slovenského politického exilu v rámci boja proti komunistickému režimu v rokoch 1945 – 1989 pokračovala komunikácia s viacerými slovenskými krajanskými spolkami v zahraničí. V priebehu roku 2015 sa v rámci spolupráce usporiadalo viacero aktivít. Vrcholom bola medzinárodná konferencia pod názvom „Svetový kongres Slovákov v zápase proti komunistickému režimu“, ktorej hlavným organizátorom bol ÚPN v spolupráci so Slovenským historickým ústavom v Ríme a konala sa v Bratislave v dňoch 17. – 18. júna 2015. Intenzívne sa rozvíjala spolupráca s predstaviteľmi Združenia Slovákov vo Švajčiarsku. Jej výsledkom boli dve pracovné návštevy pracovníkov ÚPN v Zürichu vo februári a v septembri 2015. V rámci septembrovej návštevy prebehlo aj podujatie s názvom „Slovensko v období vlády komunistického režimu“, spojené s prednáškami pracovníkov ÚPN, projekciou filmu o Sviečkovej manifestácii a diskusiou so Slovákmi žijúcimi vo Švajčiarsku. Súčasťou pracovných ciest bol aj prevoz materiálov z fondov archívu združenia do Archívu ÚPN, vrátane vzácných exilových periodík a kníh. Do rámca tejto spolupráce možno zaradiť aj študijný pobyt pracovníka ÚPN Petra Jaška v Ríme v dňoch 15. – 31. mája 2015, počas ktorého sa mu podarilo navštíviť dve kľúčové krajanské inštitúcie, Slovenskú redakciu Vatikánskeho rozhlasu a Slovenský ústav svätých Cyrila a Metoda (Pápežské kolégium), pričom obe inštitúcie boli ústretové v otázkach novej budúcej spolupráce. Túto spoluprácu by bolo možné prehĺbiť a realizovať prostredníctvom Slovenského historického ústavu v Ríme. Okrem toho existuje možnosť prehĺbenia tejto spolupráce (získavanie písomných pozostalostí po aktivistoch slovenského exilu, mapovanie ich osudov v boji proti komunistickému režimu) aj v rámci ďalších štátov (osobitne Kanada a Nemecko). Svojich zástupcov mal ÚPN na programe festivalu Mene Tekel, ako aj na odovzdávaní ocenení účastníkom odboja a odporu proti komunizmu Etickou komisiou ČR na Úrade vlády ČR. Pokračovala spolupráca s Českým centrom, Poľským inštitútom, zastupiteľskými úradmi Bulharskej republiky a Nemeckej spolkovej republiky, s Centrom pre východnú Európu v Berlíne, Francúzskym inštitútom, Cluster Geschichte Benevento, GmbH, Austria a Vojenským historickým ústavom v Prahe.

10. ÚPN A MASMÉDIA

V roku 2015 sa ÚPN prezentoval v masmédiách v miere zodpovedajúcej daniu a aktivitám s ním súvisiacim. Pozornosť médií bola zameraná na súdne spory vedené proti ÚPN osobami, ktoré ústav žalovali za podľa nich neoprávnené zverejnenie ich mien v registračných protokoloch ŠtB. Z nich bol mediálne najviac sledovaný prípad Andreja Babiša, osobnosti z oblasti ekonomiky a obchodu, ktorá v Českej republike vstúpila do politiky. Média pozorne sledovali vývoj káuz a priebeh súdnych konaní, na ktorých sa zúčastňovali a boli im v týchto súvislostiach poskytované informácie, vyjadrenia a stanoviská. Popritom bola pozornosť médií venovaná samotným aktivitám ÚPN, ktoré súviseli s riadnym plnením jeho poslania, úlohami a aktivitami v priebehu celého roka 2015. Z nich bola zvýšená pozornosť venovaná medializovaným aktivitám pri príležitosti spomienky na Sviečkovú manifestáciu, ako aj multižánrovému Festivalu slobody pri príležitosti 26. výročia 17. novembra 1989. V roku 2015 sa uskutočnila 1 tlačová konferencia. Médiam boli priebežne poskytované tlačové informácie z aktivít ÚPN, konferencií, výstav, pietnych aktov, projektov, partnerských návštev, či podujatí, uskutočnených pri rozličných príležitostiach. Pracovníci ÚPN úzko spolupracovali pri poskytovaní stanovísk pracovníkom domácich a zahraničných printových, či elektronických médií, alebo pri výrobe publicistických relácií. Z domácich printových to boli najčastejšie informácie uverejnené v mienkotvorných denníkoch Pravda, SME, Nový

čas, Plus1deň a Hospodárske noviny. Z elektronických to boli RTVS, TV Markíza, TV Joj a TA 3. Zo zahraničných najmä médiá z Českej republiky, ako Mladá fronta Dnes, EURO, Reflex, a z elektronických TV NOVA, TV Prima, ČT, Český rozhlas. V roku 2015 bolo poskytnutých viac ako 84 oficiálnych tlačových správ, odborných stanovísk, odpovedí a interview predsedu správnej rady a hovorcu ÚPN. Poskytnuté informácie sa najčastejšie objavovali v spravodajských servisoch TASR, SITA, TKKBS, vo vydaniach celoštátnych mienkotvorných denníkov SME, PRAVDA, ČAS, Plus1deň, týždenníkov Plus7dni, Týždeň, Katolícke noviny, Slovenské národné noviny, ÚjSzó, spravodajských a publicistických reláciách verejnoprávneho RTVS, komerčných a regionálnych televíznych a rozhlasových staníc Markíza, JOJ, TA3, EXPRES a ďalších. Spomedzi zahraničných médií sa informácie v súvislosti s ÚPN najčastejšie objavovali vo verejnoprávných a komerčných elektronických a printových médiách Českej republiky. Celkom v roku 2015 v médiách o ÚPN zaznelo, alebo bolo publikovaných 611 mediálnych informácií. Poskytovanie denného monitoringu médií bolo zabezpečené prostredníctvom tlačovej agentúry SITA, ktorá podľa vykonaného prieskumu trhu poskytla najvýhodnejšie finančné a obsahové podmienky. Na základe uvedeného možno konštatovať, že ÚPN sa darilo aj cez médiá vytvárať pozitívny obraz o svojej činnosti. Svoju úlohu si splnila aj inovovaná webová stránka ÚPN s novým vizuálom a stránky na sociálnej sieti facebook a v systéme Youtube.

11. PLNENIE KONKRÉTNÝCH ÚLOH, ČINNOSŤ A AKTIVITY V ROKU 2015

11.1. Sprístupňovanie dokumentov a poskytovanie informácií štátnym orgánom

Ústav pamäti národa na základe písomnej žiadosti podľa § 17 a 18 zákona č. 553/2002 Z. z. o pamäti národa sprístupňuje žiadateľom dokumenty po bývalých bezpečnostných zložkách štátu z obdobia rokov 1939 – 1989. V roku 2015 ÚPN prijal 169 žiadostí fyzických osôb o sprístupnenie dokumentov. V roku 2015 sa s dokumentmi vyžadovanými podľa § 17 a 18 zákona č. 553/2002 Z. z. oboznámilo 64 osôb. ÚPN pripravil a sprístupnil žiadateľom celkovo 6 109 strán dokumentov. Od roku 2011 jeden samostatný odborný referent oddelenia sprístupňovania v priestoroch Archívu ÚPN a podľa jeho potrieb spracováva zhrnutia poznatkov k archívnym fondom ÚPN v osobitnom režime. V roku 2015 sa pracovalo na 19 zhrnutiach. V 11 prípadoch bez osobitných osobných údajov a v 8 prípadoch s osobitnými osobnými údajmi. Pre vypracovanie týchto zhrnutí poznatkov a posúdení odporúčania sprístupnenia bolo spracovaných 1 733 opaginovaných archívnych listov s textom aj na 251 reverzných stranách, čiže celkovo bolo spracované 1 984 strán. Žiadosti bádateľov v osobitnom režime boli po celý rok 2015 v priebežnom režime vybavovania.

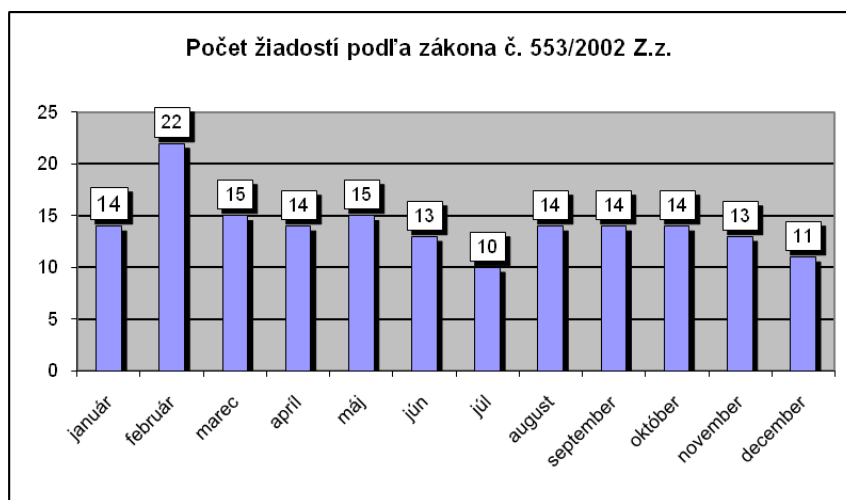
11.2. Agenda účastníkov a veteránov protikomunistického odboja

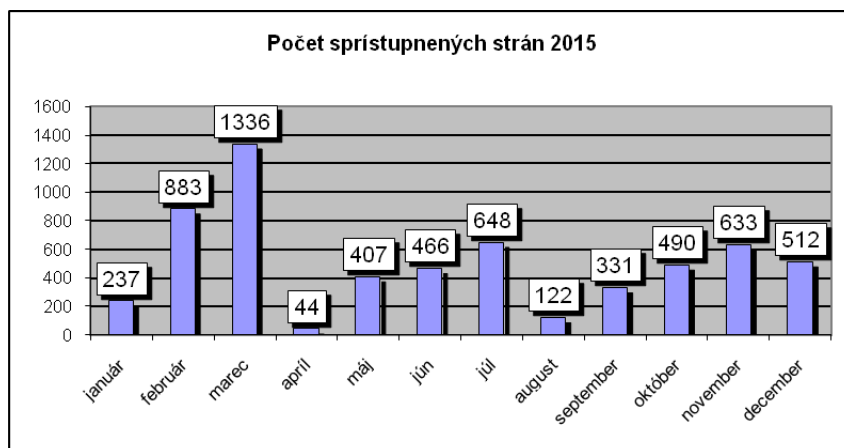
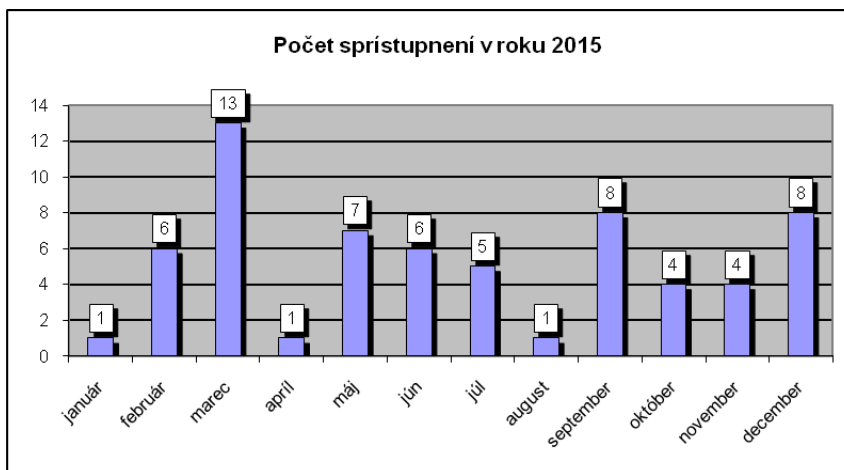
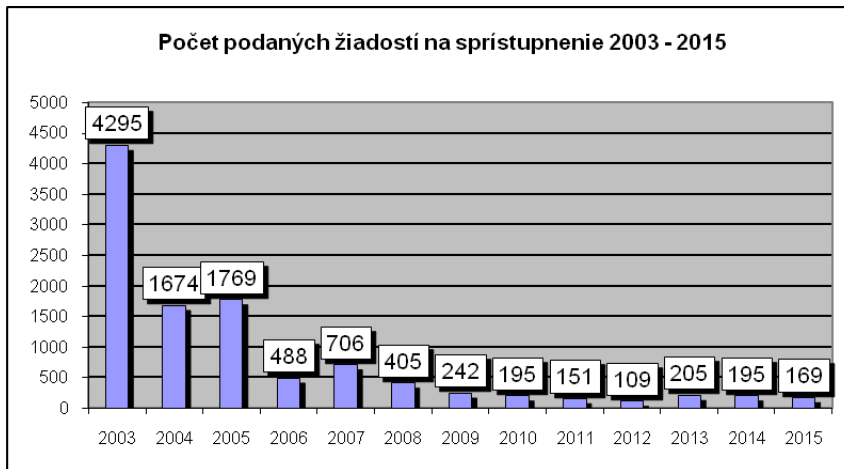
Podľa § 11 zákona č. 219/2006 Z.z. o protikomunistickom odboji a podľa § 8 zákona č. 553/2002 Z.z. o pamäti národa ÚPN rozhoduje o priznaní postavenia účastníka protikomunistického odboja. Tento štatút je oprávnený získať občan, ktorý sa v období rokov 1944 – 1989 postavil na odpor proti komunistickému režimu. ÚPN o priznaní štatútu rozhoduje na základe písomnej žiadosti, súčasťou ktorej je dotazník. Údaje z dotazníka sa podľa možnosti a dostupnosti údajov overujú vyhľadávaním náležitých dokumentov uložených v archívoch. Pri skúmaní oprávnenosti žiadosti sa zisťujú aj možné prekážky, ktoré sú v zákone uvedené. ÚPN v roku 2012 po prvýkrát využil možnosť, ktorá mu vyplýva zo zákona č. 219/2006 Z.z. o protikomunistickom odboji podľa § 11 ods. 4 a z vlastného rozhodnutia priznal postavenie účastníka protikomunistického odboja in memoriam jednej osobe.

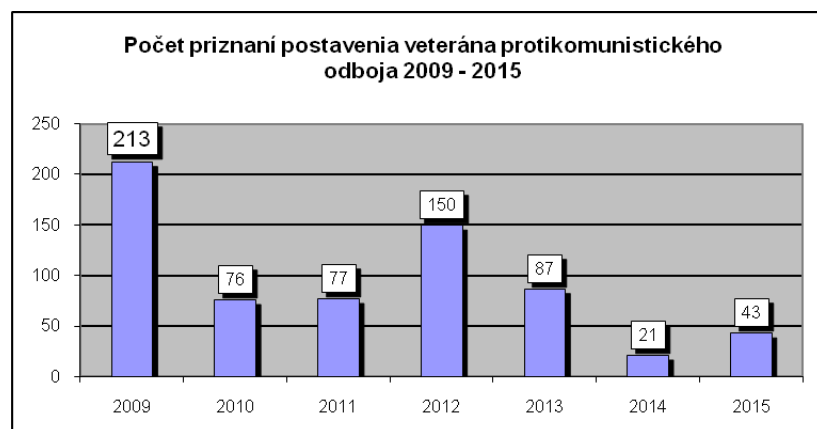
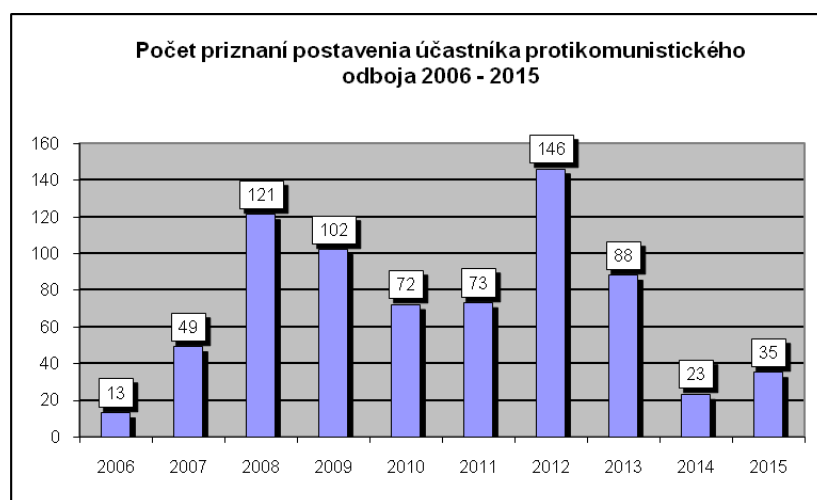
V roku 2015 pribudlo na riešenie nových 42 prípadov, z toho 38 žiadostí a štyri z vlastného rozhodnutia. Problémom naďalej ostáva nekompletnosť požadovaných dokladov. Celkove boli v roku 2015 zaslané dožiadania v 13 prípadoch, vyjadrenia v 7 sporných prípadoch a usmernenia v 5 prípadoch. ÚPN priznal k 31. decembru 2015 postavenie účastníka protikomunistického odboja celkove 722 osobám, z toho 215 in memoriam. V roku 2015 ÚPN priznal a udelil tento štatút 35 osobám, z toho v 31 prípadoch na základe žiadosti a v 4 prípadoch z vlastného rozhodnutia. Najpočetnejšiu kategóriu tvoria osoby zaradené v minulosti do PTP, druhou najčastejšou kategóriou boli politickí väzni. Osobám, ktorým sa kladne vyhovel, vydal ÚPN rozhodnutie a preukaz účastníka protikomunistického odboja. V roku 2009 ÚPN začal priznávať oprávneným žiadateľom aj postavenie veterána protikomunistického odboja podľa zákona č. 58/2009 Z. z.. ÚPN udelil k 31. decembru 2015 tento štatút a vydal preukaz veterána protikomunistického odboja celkove 667 osobám. V rámci spolupráce s Vojenským úradom sociálneho zabezpečenia, ÚPN poskytoval informácie o všetkých doteraz udelených priznaniach, a v roku 2015 sedemkrát zaslal zoznam osôb, ktorým bolo aktuálne priznané postavenie veterána protikomunistického odboja. V roku 2015 ÚPN priznal a udelil tento štatút 43 osobám, pričom v 9 prípadoch išlo o postavenie veterána protikomunistického odboja in memoriam. Preukazy boli následne vydané ich blízkym osobám v 3 prípadoch. V 6 prípadoch ÚPN využil ustanovenie § 11b ods. 2, písm. a) zákona č. 219/2006 Z.z. o protikomunistickom odboji, začal konanie a rozhodol z vlastného podnetu.

ÚPN na základe rozhodnutia NR SR a po iniciovaní a nadviazaní spolupráce so samosprávnymi orgánmi v Slovenskej republike pokračoval v slávnostnom verejnom odovzdávaní dekrétov o priznaní postavenia veterána protikomunistického odboja, buď žijúcim veteránom, alebo blízkym osobám veteránov in memoriam. Odovzdávanie dekrétov sa uskutočnilo dvakrát v Bratislavskom kraji, celkove po tretí a štvrtý raz. Odovzdávanie sa uskutočnilo 22. apríla 2015 po prvýkrát v Pezinku v spolupráci s Mestským úradom, kde bolo pripravených 24 ocenení, z toho 15 in memoriam. Po tretíkrát v Bratislave v spolupráci s Bratislavským samosprávnym krajom boli pripravené dekréty na slávnostne odovzdanie 36 veteránom protikomunistického odboja, z toho 19 in memoriam. Podujatie sa uskutočnilo 22. októbra 2015.

Ilustračné grafy:

11.3. Archívna činnosť, tvorba a správa evidencií a databáz

11.3.1. Činnosť Archívu ÚPN

Plán Archívu Ústavu pamäti národa, ktorý organizačne zabezpečuje sekcia archívu, vychádzal z úloh, ktoré určuje zákon č. 553/2002 Z.z. K 31. decembru 2015 bolo v zamestnaneckom pomere v Archíve ÚPN spolu 10 zamestnancov, z toho jedna referentka si čerpala rodičovskú dovolenku. Reálny stav bol 9 pracovníkov, z toho len 8,5 pracovného úväzku, teda oproti stavu v roku 2014 to bol pokles o 1 zamestnanca a ½ úväzku. Správu čiastkovej registratúry sekcie archívu mal na starosti 1 zamestnanec. V ťažiskovom oddelení Archívu ÚPN - Oddelení písomností ŠtB, ktoré spracúva a inventarizuje archívne fondy, zostal stav žiaľ naďalej nezmenený s 2 pracovníkmi, na oddelení bádateľne a knižnice, ktorého zamestnanci pracujú v prevažnej miere v styku so študujúcou verejnosťou, bolo v zamestnaneckom pomere 6 pracovníkov vrátane jednej pracovníčky na rodičovskej dovolenke, teda reálne 5 zamestnancov a 4,5 pracovného úväzku. Jeden pracovník oddelenia bádateľne a knižnice mal okrem povinností, ktoré vyplývajú z práce v študovni navyše na starosť správu knižnice Archívu ÚPN (Historickú knižnicu ÚML a Prírastkovú knižnicu ÚPN), a 1 pracovník bol začlenený do referátu prípravy a ochrany dokumentov, ktorý pripravuje archívne dokumenty na digitalizáciu pre oddelenie digitalizácie dokumentov sekcie informatiky.

Z hľadiska dosiahnutého vzdelania, ktoré je nevyhnutné pre profesionálnu archívnu činnosť v archíve, vysokoškolské vzdelanie dosiahlo 7 zamestnancov, z toho 6 v požadovanom odbore archivnictvo a pomocné vedy historické. Traja zamestnanci absolvovali stredoškolské štúdium. Aktuálny stav personálneho zabezpečenia je však dlhodobo výrazne poddimenzovaný. Dôsledkom tohto stavu je núdzový nesystémový postup spočívajúci vo výpomoci celého oddelenia písomností ŠtB oddeleniu bádateľne a knižnice. Výpomoc zabezpečovala aj referentka oddelenia prípravy a ochrany dokumentov. Podobne aj tí archivári, ktorí boli pracovne zaradení do oddelenia bádateľne a knižnice, ako aj vedúci sekcie archívu vypomáhali oddeleniu písomností nielen v spracovaní archívnych fondov, ale aj pri vybavovaní úradnej agendy. Ďalší zamestnanci oddelenia bádateľne spolu s pracovníčkou spravujúcou obeh spisov a čiastkovú registratúru Archívu ÚPN sa spolupodieľali na prepisoch evidenčných pomôcok. Oddeleniu bádateľne a knižnice museli už dlhobojšie vypomáhať i niektorí pracovníci mimo sekcie archívu z oddelenia sprístupňovania a sekcie evidencií pri príprave vyjadrení k sprístupneniu archívnych dokumentov a foliácie dokumentov. Ako vážny problém sa opakovane ukazovala čiastočná personálna poddimenzovanosť oddelenia bádateľne a knižnice, ktorá bola dočasne nesystematicky riešená najmä výpomocou pracovníčok z oddelenia písomností Štátnej bezpečnosti a iných bezpečnostných zložiek. Oddeleniu bádateľne a knižnice museli vypomáhať i pracovníci sekcie IT pri príprave archívnych dokumentov na digitalizáciu. Za vážny nedostatok je potrebné považovať nepridelené miesto knihovníka nielen z dôvodu rastu prírastkov do príručnej knižnice, ale i nemožnosti ukončiť kontrolu stavu Historickej knižnice ÚML a jej sprístupnenie na internete.

11.3.2. Úradná agenda Archívu ÚPN - spolupráca so štátnymi inštitúciami

V zmysle zákona o Ústave pamäti národa zabezpečuje Archív ÚPN spisovú agendu aj vo vzťahu k orgánom verejnej moci (NBÚ, VS, SIS a iné). ÚPN v súlade so zákonom poskytoval štátnym inštitúciám (Národný bezpečnostný úrad, Slovenská informačná služba, Vojenské spravodajstvo, Ministerstvo obrany SR) podklady na plnenie zákonom stanovených úloh. V roku 2015 okrem toho boli vybavované žiadosti partnerských inštitúcií z Českej republiky ABS, ÚSTR, a Oddelenia vydávania osvedčení – 3. odboja Odboru pre vojnových veteránov Ministerstva obrany Českej republiky. Z celkového počtu spisovej agendy ÚPN v roku 2015,

ktorú tvorilo 1775 spisov, Archív ÚPN za uvedené obdobie celkovo vybavil 1590 spisov, z toho NBÚ 878 spisov, VS 350 spisov, MO ČR 16, bádateľské listy 153, ostatné písomnosti 187 spisov.

11.3.3. Oddelenie písomností ŠtB a iných bezpečnostných zložiek

Primárnou činnosťou oddelenia je usporadúvať a inventarizovať archívne fondy. Z dôvodu rozsiahlej agendy orgánov verejnej moci voči Archívu ÚPN však ťažisko práce spočívalo vo vybavovaní úradnej agendy, a vo vyhľadávaní, príprave, vyhotovení a overovaní kópií archívnych dokumentov pre súdne konania ÚPN. V zmysle plánu prác na rok 2015 bol usporiadaný archívny fond KS ZNB S-ŠtB Bratislava, 3. odbor, v rozsahu 238 škatúl z toho 226 škatúl bolo zinventarizovaných. Bola usporiadaná a zinventarizovaná KS ZNB S ŠtB B. Bystrica, 4. odbor, 6. odbor a usporiadané dve OS ZNB O ŠtB Liptovský Mikuláš a Martin. Boli usporiadané, zinventarizované a vypracované archívne pomôcky k archívnym fondom OS ZNB O ŠtB Humenné, OS ZNB O ŠtB Spišská Nová Ves. Bol inventarizovaný a vytvorený inventárny súpis k archívnemu fondu OVKR 4. streleckej divízie Trnava. Bola vytvorená archívna pomôcka k OS ZNB O ŠtB Senica. Vo fonde SANO sa uskutočnila kontrola a oprava údajov v cca 50 krabiciach (2 320 záznamov - cca 10 000 údajov). Dokončili sa prepisy dvoch archívnych kníh agentúrnych zväzkov KS ZNB S ŠtB Košice v celkovom rozsahu 7 780 záznamov (54 460 údajov), archívnej knihy agentúrnych zväzkov KS ZNB S ŠtB Banská Bystrica, a. č. 6 728 - 10 036 v rozsahu cca 1 700 záznamov (11 900 údajov), archívnej knihy KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA-SR, a. č. 4 001 - 4 736 súhrnne 484 záznamov t. j. 3388 údajov a začalo sa s prepisom archívnej knihy KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA-SR, a. č. 1 - 30 624 súhrnne 1 342 záznamov t. j. cca 10 736 údajov. Bola vypracovaná metodika tvorby databázy objektových zväzkov a do uvedenej databázy bolo zaevidovaných i niekoľko desiatok údajov. Dokončili sa prepisy ZFP Okresných správ ZNB Oddelení ŠtB Senica - 455 záznamov t. j. cca 5 460 údajov, EBO Jaslovské Bohunice - 330 záznamov t. j. cca 3 960 údajov a Odboru ŠtB Trnava - 690 t. j. 8 280 údajov. Súhrnne bolo prepísaných 1475 záznamov t. j. 17 700 údajov. V rámci prepisu kartotéky operatívnych pracovníkov a zväzkov Banskobystrického kraja bolo prepísaných 2073 záznamov (cca 20 730 údajov). V rámci akvizičnej činnosti boli získané dary od P. Šimka (fotografie k novembru 1989), Emílie Klučkovej (digitálna kópia časti osobného fondu Štefana Janegu) a Jerguša Sivoša, a delimitáciou aj časť vyšetrovacieho zväzku KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA-V, a. č. 10 987 zo Štátneho archívu Bratislava – pobočka Modra. V spolupráci so sekciou IT bolo v aplikácii „Lustrátor“ do tabuľky „Prevzaté spisy“ doplnených cca 4 784 záznamov t. j. 23 920 údajov k 11. brigáde Pohraničnej stráže Bratislava. Bolo skompletizované a zabezpečené vloženie 75 záznamov t. j. 600 údajov zo Zbierky vyjadrení osôb podľa §23 ods. 2 - Série I. Do tabuľky „Prevzaté spisy“ sa podarilo doplniť inventárne záznamy k Osobnému fondu Ladislav Beňo cca 584 záznamov t. j. 5 840 údajov. Do aplikácie Lustrátor boli vložené popisné údaje k 698 inventárnych jednotkám k fondovému oddeleniu I. S ZNB / P. cca 698 záznamov t. j. 10 470 údajov. Podrobné hľadanie v aplikácii "Lustrátor" bolo rozšírené o databázu Zadržaní na hraniciach (1951 - 1959). Súhrnne sa jednalo o 1 279 záznamov t. j. cca 7519 údajov. Bola dokončená identifikácia digitálneho rozsypu vytvoreného sekciou IT pri prevádzaní papierovej podoby dokumentov do digitálnej formy – 11. brigáda Pohraničnej stráže. Charakteristiky tajných spolupracovníkov boli prepojené z tabuľky „Prevzaté spisy“ na naskenovaný materiál (mikrofilm). Údaje je možné vyhľadať buď cez tabuľku „Prevzaté spisy“ na konkrétnu osobu, alebo všeobecne cez tabuľku „Skenované spisy“, zadáním do okienka „Názov spisu“ text – „Charakteristika tajného spolupracovníka“. Celkom sa jednalo o 1810 záznamov, vrátane doplnenia a opravy chybných údajov.

11.3.4. Oddelenie bádateľne a knižnice

V roku 2015 sa v Archíve ÚPN uskutočnil výber materiálu v celkovom počte 1176 položiek, z čoho bolo do bádateľne 812 položiek, na prípravu materiálov pre skenovanie pracovisko 319 položiek, pre administratívu NBÚ, VOS a iné 45 položiek. Počet listov archívneho materiálu pripraveného pre skenovanie pracovisko bol 108 119 listov. Počet strán archívneho materiálu sprístupnených cez bádateľňu Archívu ÚPN bol 327 253 VS. Tlačoviny sprístupnené cez bádateľňu z Historickej knižnice Ústavu marxizmu leninizmu (denníky a periodiká) tvorili 119 zväzkov. Počet knižných výpožičiek z tejto knižnice činil 206 titulov. Počet výpožičiek z Príručnej vedeckej knižnice činil 63 titulov. Počet vypožičaných mikrofišov, zväzkov / slidov činil 374 / 869. Odborná a laická verejnosť študujúca archívne dokumenty v bádateľni v roku 2015 bola predovšetkým zo Slovenskej republiky a Českej republiky. Počet bádateľov činil 153, z čoho externých bádateľov bolo 132 a zamestnancov ÚPN 21. Počet bádateľských návštev činil 438, z čoho bolo externých bádateľov 305 a zamestnancov ÚPN 133. Počet vydaných povolení pre používanie digitálneho fotoaparátu na študijný účel činil 54, počet vydaných povolení pre používanie reprografických prístrojov a kamier na mediálne účely činil 22. Počet vydaných xerokópií a digitálnych študijných kópií archívnych dokumentov činil 3 752. Podľa účelu sprístupnenia sa z dôvodu spravodajstva a publicistiky poskytli materiály 16 bádateľom, k príprave dokumentárnych filmov 3 bádateľom, na súkromný účel (napr. štúdium vlastného spisu / blízkej osoby) 13 bádateľom, k nazretiam úradného charakteru 16 bádateľom, na vedecké spracovanie (bakalárske, diplomové práce, výskumné projekty) 105 bádateľom. Z hľadiska tematických okruhov štúdia materiálov sa perzekúcií osôb venovalo 23 bádateľov, dejinám cirkví, perzekúcií, vzťahu cirkví a ŠtB 23 bádateľov, menšinám na Slovensku 7 bádateľov, obdobiu Slovenského štátu 9 bádateľov, normalizácii 10 bádateľov, organizácii, metodike a činnosti ŠtB 14 bádateľov, genealógiám 15 bádateľov, dôchodkovému zabezpečeniu 9 bádateľov, problematike ochrany hraníc ČSSR 11 bádateľov, téme Nenápadní hrdinovia 4 bádateľi a súdnym sporom 6 bádateľov. Popritom sa medzi oblasťami záujmu bádateľov objavili aj témy Archív ÚML ÚV KSS po roku 1989, August "68", Činnosť ústavu na ochranu verejných činiteľov v 90. rokoch, História policajnej kynológie, Hnutie Hare Krišna 1984 - 1990, Intelektuáli v totalite, Ján Langoš, Katyňský masaker a jeho ohlas na základe slovenskej dobovej tlače, Kauza Tisova vila, Neformálna edukácia detí a mládeže v období socializmu na Slovensku, Partizánska brigáda kpt. Jána Nálepku, Podpisové akcie, Povoynové udalosti v okrese Nové Zámky 1945 - 1947, Starostlivosť o telo, zdravie a krásu, telesnosť v Československu 1965 - 1995, Strana slovenskej obrody do roku 1968, Vojenské dejiny Slovenska, Voľby do parlamentu v roku 1990, Vznik, formy a prejavy protikomunistickej rezistencie na Slovensku v rokoch 1945 - 1989 a problémy s identifikáciou protikomunistického odboja, Vzťahy Veľkej Británie a Slovenska v rokoch 1938 - 1939.

V súvislosti s príručnou knižnicou - prírastkový fond bolo do elektronickej databázy zaevidovaných 212 jednotiek (672 údajov) a v rámci fyzickej evidencie prírastkov zaevidovaných 692 jednotiek. Uskutočnila sa revízia a premanipulovanie Vedeckej knižnice ÚPN v počte 5 905 knižničných jednotiek. Bola skontrolovaná hodnovernosť zaevidovaných údajov knižnice v celkovom počte cca 497 jednotiek (2 982 údajov). Uskutočnená bola revízia fondového oddelenia "Prohibita" v celkovom počte 3 500 jednotiek (21 000 údajov). Začalo sa s usporadúvaním Zbierky kľúčov od konšpiračných bytov. Po dohode so sekciou IT bol objednávkový systém Vedeckej knižnice ÚPN pre zamestnancov ÚPN spustený do ostrej prevádzky. Ide o možnosť elektronicke si objednať knihy (neskôr aj periodiká) do čítárne A ÚPN. Po pripomienkovaní a následnej dohode bude tento systém sprístupnený aj verejnosti. Vzhľadom k skutočnosti, že na zozname kníh a periodík sa stále pracuje, bude ich zoznam priebežne obnovovaný a dopĺňaný. Okrem úloh priamo vyplývajúcich z plánu práce boli vypracované úvody k zbierke fotografií a k archívnej pomôcke Zadržaní na hraniciach (1951 -

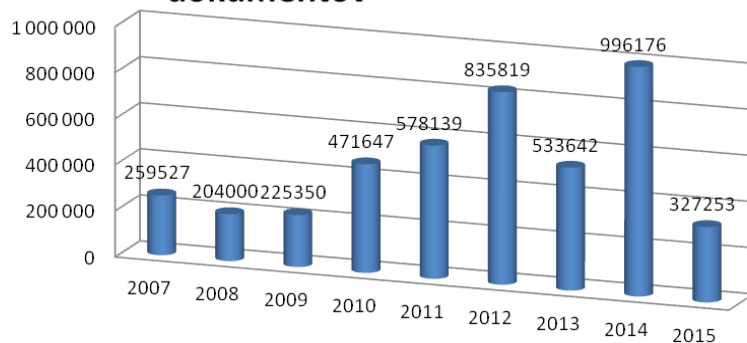
1960). Priebežne bola dopĺňaná databáza Historicky cenných dokumentov nachádzajúcich sa v Archíve ÚPN. Boli poskytnuté odborné konzultácie ku vzniku fotobanky pre aplikáciu "Lustrátor". Boli usporiadané zväzky "sledovačky" IV. odboru XII. S ZNB - 2.

11.3.5. Odborná, konzultačná a prednášková činnosť

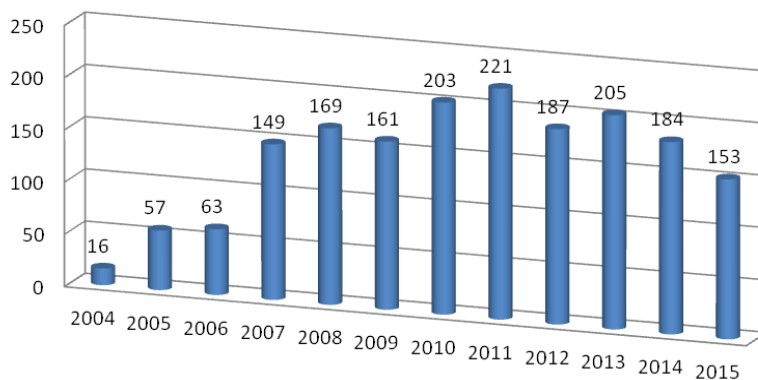
Sekcia archívu vykonávala aj odbornú konzultačnú činnosť v súvislosti s vybavovaním bádateľskej agendy, ktorá bola poskytovaná pracovníkmi oddelenia najmä v súvislosti s informáciami o metodike a činnosti štátnobezpečnostných zložiek, stupni spracovania archívnych fondov, či spôsobe a možnostiach sprístupnenia archívnych dokumentov. Pokračovalo sa v prednáškovej činnosti na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave v rámci kurzu „Totalitné inštitúcie na Slovensku“. Uskutočnili sa prednášky na témy Vojenská kontrarozviedka (VKR) - dejiny pôvodcu, spisová manipulácia, archívne dokumenty 9. novembra 2015, Zvláštne finančné prostriedky (ZFP) - moderné účtovné dokumenty a ich historická hodnota 16. novembra 2015, Hodnovernosť a pramenná hodnota dokumentov vzniknutých činnosťou štátnobezpečnostných zložiek totalitných štátov 23. novembra 2015.

Ilustračné grafy:

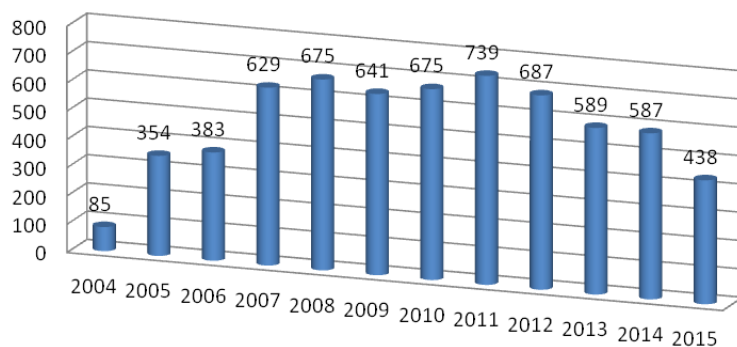
Počet sprístupnených strán archívnych dokumentov

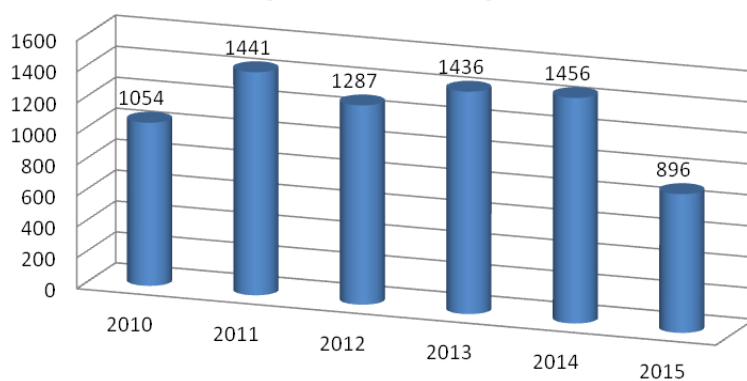
Počet bádateľov v Archíve ÚPN

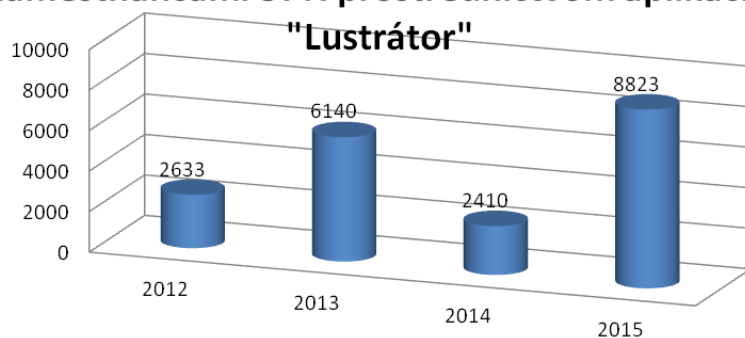
Počet bádateľských návštev v Archíve ÚPN

Informácie poskytnuté bádateľom v rámci odbornej konzultačnej činnosti

Počet digitalizovaných súborov študovaných zamestnancami ÚPN prostredníctvom aplikácie "Lustrátor"

11.3.6. Evidencie a databázy

V pôsobnosti sekcie evidencií sa v roku 2015 pokračovalo v prácach na projekte pod názvom „Registračné protokoly operatívnych zväzkov XII.S a KS MV (KS FMV, ZNB) S-ŠtB“. Úloha projektu spočívala v príprave údajov na publikáciu evidenčných záznamov zo zachovaných alebo rekonštruovaných protokolov zväzkov a ďalších evidenčných pomôcok Štátnej bezpečnosti v zmysle § 19 ods. 1 zákona č. 553/2002 Z. z. V roku 2015 boli spracovávané registračné protokoly Krajskej správy Ministerstva vnútra Bratislava (vrátane XII. správy ZNB). Zo 43 kníh registra Bratislava a Nitra (všeobecný register 38 kníh, tajní spolupracovníci 4 knihy, spravodajské rozpracovanie 1 kniha) sú všetky pripravené na kontrolu podľa originálnych predlôh. V roku 2015 bolo skontrolovaných 11 kníh. Po vykonaní kontroly bude nasledovať vytvorenie pomocných indexov, tlačových predlôh a vytvorenie editorskej poznámky. Tieto údaje budú použité pre korekciu údajov už skôr spracovaných a zverejnených tabuliek a databáz.

Podobne pokračovali aj práce v rámci projektu pod názvom „Register súdne rehabilitovaných osôb, trestné a justičné orgány“. Úloha vo svojej prvej fáze spočívala v štúdiu súdnych spisov bývalého Štátneho súdu v Bratislave, ktorý vykonával svoju činnosť v rokoch 1948 – 1952. Výstupom je výsledná databáza mien súdených alebo súdne stíhaných osôb doplnená o príslušné trestné činy, za ktoré boli súdené, mená ich sudcov, prokurátorov, obhajcov, údaje o výške a druhu trestu, miestach výkonu trestu, o viacstupňových a rehabilitačných súdoch. Za rok 2015 sa do vytváranj evidencie spracovalo 48 súdnych spisov, čomu pripadajú údaje o 62 stíhaných osobách, z toho bolo 25 odsúdených. K spisom sa vypracúvajú fotokópie rozsudkov a zápisníc z hlavných súdnych pojednávaní. Údaje boli po konsolidácii spolu s fotodokumentáciou vložené do programu Lustrátor a môžu sa v ÚPN používať.

Pracovníci sekcie vykonávali priebežné konzultácie pre pracovníkov ÚPN v oblasti vedenia a interpretácie materiálov bývalej ŠtB a vyhotovujú odborné stanoviská k žiadostiam oprávnených osôb. Spolupracovali so sekciou dokumentácie na príprave medzinárodnej putovnej výstavy Transparenz des Geheimen, ktorá bola prezentovaná v októbri 2015 v Berlíne.

11.4. Vedecký výskum a dokumentácia obdobia neslobody

11.4.1. Vedecko-výskumné okruhy

V rámci naplňovania vedecko-výskumného poslania ÚPN plnili sekcia vedeckého výskumu a sekcia dokumentácie úlohy v nasledovných okruhoch a projektoch:

a) Politický systém, režim a spoločnosť na Slovensku 1939 – 1945

Cieľom výskumného okruhu je výskum politického systému a režimu Slovenskej republiky z rokov 1939 – 1945 v perspektíve ich vývoja a premien.

b) Osudy slovenských Židov 1939 – 1945

Výskumný okruh sa zameriava na zisťovanie a spracovávanie údajov o židovskej komunite na Slovensku a obmedzovaní jej ľudských a majetkových práv v rokoch 1939 – 1945.

c) Obete komunistického režimu

Cieľom výskumného okruhu je vyhľadávanie a spracovanie konkrétnych prípadov osôb, ktoré sa stali obeťami totalitného komunistického režimu tým, že boli poškodené ich základné ľudské práva, alebo náboženské slobody zo strany štátnych a bezpečnostných

orgánov. Jedná sa o doplnenie existujúcich zoznamov obetí totalitného komunistického režimu, ktoré zomreli priamo, alebo následkom perzekúcie, vyšetrovania a väznenia.

d) Politické procesy na Slovensku po roku 1948 a rehabilitácie

Cieľom výskumu boli vykonštruované súdne procesy z prvej polovice 50. rokov a následné rehabilitácie v 60. rokoch.

e) Násilná kolektivizácia poľnohospodárstva

Cieľom výskumného okruhu je mapovanie násilnej kolektivizácie v oblasti poľnohospodárstva, ako jedného z najcitlivejších zásahov komunistického režimu do súkromného vlastníctva obyvateľov, obmedzenia ich majetkových práv a následných perzekúcií s ňou spojených.

f) Štát a cirkvi 1945 – 1989

Výskumný okruh sa zameriava na mapovanie snáh a prejavov komunistického režimu v Československu súvisiacich so snahou o využitie a likvidáciu cirkví, ako aj náboženského svetonázoru medzi obyvateľstvom.

g) Osudy ľudí odvlečených do Gulagov a zajateckých táborov v bývalom ZSSR

Cieľom tohto výskumu je mapovanie osudov občanov násilne odvlečených do koncentračných a pracovných táborov v bývalom Sovietskom zväze.

h) Perzekúcie Rómov na Slovensku v rokoch 1939 – 1945

Novovytvorený vedecko-výskumný okruh, ktorého cieľom je podrobnejšie spracovanie represálií vykonaných na príslušníkoch Rómskeho etnika.

i) Perzekúcie obyvateľstva na národnostnom základe 1938 – 1989

Cieľom výskumu bolo zmapovanie perzekúcií obyvateľstva na národnostnom princípe predovšetkým na územiach, ktoré aj so svojimi obyvateľmi niekoľkokrát zmenili štátnu príslušnosť.

j) Retribučné súdnictvo na Slovensku

Cieľom tohto výskumného okruhu je podať ucelený obraz fenoménu retribučného súdnictva na Slovensku, najskôr prostredníctvom vedeckých štúdií a v neskoršej fáze aj publikovaním ucelených edícií dokumentov a perspektívne aj komplexnej monografie.

11.4.2. Projekty dokumentácie

a) Personálna a organizačná rekonštrukcia Správy ŠtB Krajskej správy ZNB Bratislava v rokoch 1971 – 1974.

Úloha Personálna a organizačná rekonštrukcia Správy - ŠtB Krajskej správy ZNB Bratislava v rokoch 1966 – 1989 je kľúčový výstup sekcie dokumentácie v systematickej rekonštrukcii personálnych a organizačných zložiek bezpečnostných orgánov, ktoré sú vymenované v § 2 zákona č. 553/2002 Z. z. o pamäti národa. Zverejnením personálnej a organizačnej rekonštrukcie S-ŠtB Bratislava sa uzavrie zverejňovanie teritoriálnych útvarov ŠtB na území Slovenska v období normalizácie. Rekonštrukcia S-ŠtB Bratislava je náročnejšia ako rekonštrukcia iných teritoriálnych útvarov na Slovensku (B. Bystrica, Košice), pretože činnosť tejto krajskej správy bola rozsiahlejšia ako činnosti ďalších krajských správ na Slovensku, čo si prirodzene vyžadovalo vyšší počet príslušníkov ŠtB pôsobiacich v hlavnom meste a bývalom Západoslovenskom kraji. Rekonštrukcia je náročnejšia i v súvislosti so zmenami na tejto správe, ktoré prebehli v rokoch 1969 – 1974. V rámci riešenia tejto úlohy bol vykonaný výskum v archívoch SR a ČR, najmä v Archíve Ústavu pamäti národa a Archíve

bezpečnostných zložiek. Na základe archívneho výskumu boli dožiadané a digitalizované archívne podklady. Vykonalo sa spracovanie systemizačných tabuliek a organizačných zmien S-ŠtB S ZNB hl. m. Bratislavy a Západoslovenského kraja. Bola vykonaná personálna rekonštrukcia organizačných zložiek. Súčasne boli vyhľadávané ďalšie archívne dokumenty pre verifikovanie a opravu chybných údajov. Následne konsolidácia získaných dát a ďalšia oprava chýb. Bolo spracovaných viac ako 800 záznamov v 7 položkách. Spolu so sekciou informatiky boli údaje pripravované na zverejnenie vrátane ich konečnej kontroly a opravy vo zverejňovanej forme. Na zverejnenie boli vybrané a pripravené materiály z proveniencie správy ŠtB KS ZNB v Bratislave vrátane znečistenia osobných údajov a fotografie náčelníkov na úrovni správy a odboru. Výstup dokumentácie za obdobie 1971 - 1974 bol zverejnený na webovej stránke ÚPN a bol prezentovaný na tlačovej konferencii 16. decembra 2015. V rámci spracovávania tejto úlohy bola v roku 2015 vykonávaná tiež predpríprava materiálov, kontrolné a overovacie procesy a stratégie k organizačnej a personálnej rekonštrukcii Správy ŠtB Krajskej správy ZNB Bratislava v období 1974 – 1989.

b) Popis vzázkovej agendy I. správy ZNB v archíve ÚPN

V rámci spracovávania projektu krajských útvarov rozviedky na Slovensku bola v predchádzajúcich rokoch spracovaná ich organizačná štruktúra v rokoch 1966 – 1989 a zverejnená na internetovej stránke ÚPN. V rámci rekonštrukcie vzázkovej agendy bol vykonaný základný popis objektových vzázkov (tzv. jednotkové vzázky), ktoré sa nachádzajú v Archíve ÚPN, základný popis vzázkov operatívnej korešpondencie (tzv. osmičkové vzázky). Ďalej pokračovala úloha popisom vzázkov a podvzázkov prepožičaných a konšpiračných bytov s uvedením dátumu registrácie, registračného čísla, kategórie, názvu, odboru, dátumu archivácie a bol dokončený doplnkový popis s uvedením adresy a držiteľa prepožičaného bytu (tzv. sedmičkové vzázky). V informačnom systéme I. správy - SEZO bolo evidovaných takmer 12 000 týchto spisov pričom v Archíve ÚPN je uložených necelých 500 z nich vo forme záložnej kópie na mikrofíšoch. Celkove bol zverejnený popis 443 vzázkov konšpiračných a prepožičaných bytov I. správy, ktoré sú uložené v Archíve ÚPN. V roku 2015 bol pripravený prehľad a základný popis ďalších dvoch typov vzázkov rozviedky uložených v Archíve ÚPN. Prehľad a popis starších objektových vzázkov rozviedky pre vyradené typy (rad 2) a osobných vzázkov príslušníkov rozviedky (rad 3) bol prezentovaný na tlačovej konferencii ÚPN a pre verejnosť je sprístupnený na webovej stránke ÚPN v časti venovanej vzázkovej agende rozviedky.

c) Rekonštrukcia vzázkovej agendy I. správy ZNB

Po rozdelení bývalej ČSFR v roku 1993 zostala značná časť agendy rozviedky v ČR. V súčasnosti sú uložené v Archíve bezpečnostných zložiek ČR. Je potrebné získať pre Slovenskú republiku kópie materiálov, ktoré majú spätosť s územím dnešnej SR. V rámci úlohy boli identifikované personálne materiály k príslušníkom slúžiacim na slovenských oblastných odboroch rozviedky. Šlo o materiály, ktoré sa nenachádzajú v Archíve ÚPN, ale v Archíve bezpečnostných zložiek ČR. Na základe dohody o vzájomnej spolupráci bola zaslaná Archívu bezpečnostných zložiek žiadosť o poskytnutie digitálnych kópií 33 personálnych spisov a 56 osobných vzázkov príslušníkov I. správy z rokov 1971 – 1989, ktoré majú teritoriálnu spätosť s územím dnešnej SR.

d) Oblastný odbor ŠtB Banská Bystrica 1980 – 1989

Boli dohľadané a spracované relevantné dokumenty a bol pripravený na publikovanie článok venovaný Oblasťnému odboru Banská Bystrica v roku 1980. Článok bol zaradený do publikačného plánu. V rámci riešenia komplexnej úlohy o činnosti teritoriálnych odborov rozviedky na Slovensku sa začala pripravovať komplexná publikácia venovaná všetkým trom oblastným odborom (Bratislava, Banská Bystrica, Košice).

e) Kariéry v ŠtB

V roku 2015 boli spracované tri profilové články príslušníkov ŠtB pre časopis Pamäť národa a zaradené do publikačného plánu. Jiří Kos, príslušník spravodajského odboru 11. brigády Pohraničnej stráže, Emil Blaho, náčelník Správy ŠtB Krajskej správy ZNB Banská Bystrica, Jozef Buberník, náčelník II. odboru Správy vyšetrovania ŠtB Ministerstva vnútra SSR

f) Odsúdení za § 109 a nositelia súdnych perzekúcií v rokoch 1977 – 1989

Cieľom dokumentačného projektu Odsúdení za trestný čin podľa § 109 TZ v rokoch 1977 – 1989, je zaznamenanie súdnej perzekúcie občanov, ktorí boli odsúdení za dokonaný alebo nedokonaný politický trestný čin opustenia republiky (§ 109 TZ) a vytvorenie databázy osôb podieľajúcich sa na ich súdnom postihu. Údaje boli spracovávané predovšetkým z evidencií vyšetrovacích útvarov. V prvej etape boli spracované údaje o osobách, ktorých sa perzekúcia dotkla v bývalom Západoslovenskom kraji. Ďalej boli spracované údaje z archívnych dokumentov v evidenčných pomôckach Krajskej správy ZNB Banská Bystrica. Údaje sú dopĺňané taktiež z operatívnych zväzkov. Evidencia je spracovávaná vo viac ako 20 položkách. V súčasnosti má temer 13 tisíc záznamov. V rámci úlohy bol spracovaný článok do časopisu Pamäť národa a zaradený do publikačného plánu.

g) Akcia BUKANÝR

V rámci tejto úlohy bola spracovaná edícia dokumentov k akcii ŠtB, ktorá bola vedená proti Alexandrovi Dubčekovi v čase jeho pôsobenia ako veľvyslanca bývalej ČSSR v Turecku v rokoch 1970 – 1972.

11.4.3. Publikované výstupy

Výstupy z jednotlivých výskumných okruhov pracovníci ÚPN v roku 2015 publikovali ako výsledky svojich výskumov v podobe monografií, štúdií, zborníkových konferenčných referátov, alebo popularizačných článkov. Svoje práce uverejňovali predovšetkým v časopise Pamäť národa, ale aj v publikáciách a časopisoch iných inštitúcií na Slovensku aj v zahraničí.

ABD – kapitoly vo vedeckých monografiách v domácich vydavateľstvách (3)

1. PODOLEC, O.: Politický systém Slovenskej republiky v rokoch 1939 – 1945. In: HRADSKÁ, K. – KAMENEC, I. a kol.: Slovenská republika 1939 – 1945 Bratislava : Veda, 2015, s. 105 – 152.
2. PODOLEC, O.: Nemecká okupácia a zánik Slovenskej republiky. In: HRADSKÁ, K. – KAMENEC, I. a kol.: Slovenská republika 1939 – 1945 Bratislava : Veda, 2015, s. 437 – 445.
3. PODOLEC, O.: K ústavnoprávnym a politickým otázkam vývoja miestnej správy na Slovensku v rokoch 1945-1948. In: SOKOLOVIČ, P. a kol.: Roky prelomu : Slovensko v rokoch 1945 – 1948. Trnava : Univerzita sv. Cyrila a Metoda 2015, s. 41 – 65.

ADE – vedecké práce v zahraničných nekarentovaných časopisoch (1)

1. JAŠEK, P.: Marcel Strýko pod dohľadom Štátnej bezpečnosti. Pamäť a dejiny, roč. IX, 2015, č. 3, s. 71 – 81.

ADF – vedecké práce v domácich nekarentovaných časopisoch (4)

1. KINČOK, B.: Výkon trestu v prípade tzv. slovenských buržoáznych nacionalistov – Gustáv Husák a spol. (1954 – 1960). Pamäť národa, roč. XI, 2015, č. 3, s. 3 – 26.
2. LACKO, M.: Americké bombardovanie Slovenskej republiky v rokoch 1944 – 1945 a jeho obeť. Historický zborník, roč. XXV, 2015, č. 2, s. 49 – 75.

3. MAKYNA, P.: Púchov a okolie v turbulentných rokoch 1938 – 1945. Pamäť národa, roč. XI, 2015, č. 1, s. 3 – 18.
4. NEUPAUER, F.: Násilná kolektivizácia a podtatranský región. Pamäť národa, roč. XI, 2015, č. 3, s. 27 – 45.

AEC – Vedecké práce v zahr. rec. vedec. zborníkoch a monografiách (1)

1. JAŠEK, P.: Pád komunistického režimu na Slovensku (1989 – 1990). Securitas Imperii, 2015, č. 26, s. 142 – 167.

AED – vedecké práce v domácich recenzovaných vedeckých zborníkoch (6)

1. JAŠEK, P.: Memorial of Vasil Biľak: Did the Truth Really Remained Truth? Ethnologia actualis, Vol. 15, 2015, No. 1, pp. 113 – 125.
2. JAŠEK, P.: Zahranční Slováci a sviečková manifestácia. In: Sviečková manifestácia I. Štúdie. Spomienky a svedectvá. (Zost. P. Jašek – F. Neupauer – O. Podolec – P. Jakubčín). Bratislava: Ústav pamäti národa 2015, s. 84 - 100.
3. JAŠEK, P.: Štátna bezpečnosť a maďarská menšina na Slovensku v období normalizácie (do roku 1988). In: Slovensko v rokoch neslobody 1938 – 1989 III. Menšiny. (Zost. A. Hruboň – J. Jankech – K. Ristveyová). Banská Bystrica: Belianum 2014, s. 286 – 300.
4. NEUPAUER, F. 2015. A School That Forms? A Look at the Years of the Communist Regime and the Present. Ethnologia Actualis, Volume 15, Issue 1, pp. 126–136.

AFD - publikované príspevky na domácich vedeckých konferenciách (1)

1. JAKUBČIN, P.: Slovenský katolícky exil v Ríme a komunistická štátna bezpečnosť. Aktivita Štátnej bezpečnosti voči Michalovi Lackovi. In: HRABOVEC, E. a kolektív: Slovenský ústav svätých Cyrila a Metoda v Ríme (1963 – 2013), Univerzita Komenského v Bratislave 2015, s. 251 – 265.

BAB – odborné knižné práce vydané v domácich vydavateľstvách (1)

1. NEUPAUER, F.: Jozef Vateha SJ. Bratislava : Nenápadní hrdinovia, 2015, 75 s.

BBB – Kapitoly v odborných knihách vydané v domácich vydavateľstvách (1)

1. KINČOK, B.: Činnosť Štátnej bezpečnosti proti Gustávovi Husákovi v rokoch 1948 – 1950. In: KINČOK, B. a kol.: Gustáv Husák a jeho doba. Bratislava 2015, s. 191 – 239. (V tlači).
2. NEUPAUER, F.: Happyend bezmocných. In: POLLÁK, M.: Udavačstvo. Bratislava : Kalligram, Krásny Spiš, 2015, s. 301 – 306.

BDF – odborné práce v domácich nekarentovaných časopisoch (14)

1. JAKUBČIN, P.: Nikolaja Oľga Mydliková OSBM. Pamäť národa, roč. XI, 2015, č. 1, s. 66 – 81.
2. JAŠEK, P.: Hlavný cieľ – slobodné Slovensko. 45 rokov od vzniku Svetového kongresu Slovákov. Národný kalendár 2016, s. 201 – 202.
3. KINČOK, B.: Rusi odišli pred štvrtstoročím. Národný kalendár 2016, s. 203 – 205.
4. KINČOK, B.: Kontroverzný intelektuál. Národný kalendár 2016, s. 208 – 210.
5. KINČOK, B.: Odrasť Augusta 1968 v ľudovej tvorivosti. Pamäť národa, roč. XI, 2015, č. 2, s. 25 – 33.
6. KLUBERT, T.: Nemecké zázračné superzbrane. Quark, roč. XXII, s. 8 – 11.
7. LACKO, M.: Slováci svedkami boľševickej brutality. Národný kalendár 2016, s. 183 – 185.

8. LACKO, M.: Daxnerov „štyrikrát zaistený povraz“. Národný kalendár 2016, s. 188 – 189.
9. LACKO, M.: Nemecký masaker v Cimennej zo dňa 30. novembra 1944. Pamäť národa, č. 1, 2015, s. 56 – 65.
10. LACKO, M. – NEMČOK, J.: Útek z masového hrobu v Sklabini. Príbeh Karola Nemčoka z augusta 1944. Pamäť národa, roč. XI, 2015, č. 2, s. 34 – 45.
11. LACKO, M. – LORENZOVÁ, S.: Denník príslušníka Rýchlej divízie Adolfa Papana z východného frontu (júl 1941 – máj 1942). Pamäť národa, roč. XI, 2015, č. 3, s. 59 – 95.
12. LACKO, M.: Spomienka Márie Pišútovej na nemecký prepád obce Smrečany 28. októbra 1944. Pamäť národa, roč. XI, 2015, č. 3, s. 96 – 105.
13. LACKO, M. – MACKO, M.: „Zúrivé dni vojny“. (Kronika redemptoristického kláštora na Starých Horách za obdobie august 1944 – máj 1945). Pamäť národa, roč. XI, 2015, č. 4, s. 65 – 84.
14. NEUPAUER, F. 2015. Škola ako nástroj ideológie. Dobrá škola, roč. VII, november 2015, s. 26 – 27.

BEF – odborné práce v domácich nerecenzovaných zborníkoch (2)

1. NEUPAUER, F.: Sviečková manifestácia: Odvaha a vďačnosť. In: RNDr. Rudolf FIBY, SF (1946 – 2014). Kňaz, matematik, programátor. (Zost. P. Hric – F. Neupauer). Prešov : VMV, 2015, s. 44-48.
2. NEUPAUER, F.: ...až k lôžku Rudolfa Fibyho. In: RNDr. Rudolf FIBY, SF (1946-2014). Kňaz, matematik, programátor. (Zost. P. Hric – F. Neupauer). Prešov : VMV, 2015, s. 49-50.

CDF – umelecké práce a preklady v domácich vydavateľstvách (1)

1. MAKYNA, P.: Správa Alfreda Wetzlera a Rudolfa Vrbu (1944). Pamäť národa, roč. XI, 2015, č. 4 - dostupné tiež na: <http://www.upn.gov.sk/sk/sprava-alfreda-wetzlera-a-rudolfa-vrbu-1944/>

EDI – recenzie v časopisoch a zborníkoch (7)

1. JAŠEK, P.: BILAK, V.: Až po mé smrti. Pamäť národa, roč. XI, 2015, č. 2, s. 56 – 60.
2. JAŠEK, P.: Das Jahr 1989 im Deutsch-tschechisch-slowakischen Kontext. (Zost. E. Ivaničková – M. Řezník – V. Zimmermann). Pamäť národa, roč. XI, 2015, č. 1, s. 90 – 92.
3. KINČOK, B.: BORÁK, M.: Moskevská pohřebiště. Česi a českoslovenští občané popravení v Moskvě v letech 1922 – 1953. Pamäť národa, roč. XI, 2015, č. 3, s. 106 – 108.
4. PODOLEC, O.: Tišliar, P.: Okresné zriadenie na Slovensku v rokoch 1918 –1945. Pamäť národa, roč. XI, 2015, č. 2, s. 52 – 54.
5. LACKO, M.: VENCEL, P.: Koho majú bohovia radi, umiera mladý...; PODHORSKÝ, D.: Štefánikovo svet. Cesty priestorom a časom po stopách M. R. Štefánika. Historický zborník, roč. XXV, č. 2, 2015, s. 199 – 202.
6. LACKO, M.: Kňaz Štefan Šmihel. Dejiny mojich farností. (Zost. R. Waxmonský a kol.). Pamäť národa, roč. XI, 2015, č. 2, s. 51 – 52.
7. LACKO, M.: HLAVIENKA, L.: Slovenské jednotky na frontách 2. svetovej vojny. Filozoficko-prirodovedecká fakulta v Opavě Dizertačná práca. 333 s.+ prílohy. (Odborný posudok).

EDJ – prehľadové práce (4)

1. JAKUBČIN, P.: Náboženské púte na Slovensku v 80. rokoch. Bratislava : ÚPN, 6 s.

- (skladačka)
- KLUBERT, T.: Slovenské národné povstanie. Bratislava : ÚPN, 6 s. (skladačka)
 - LACKO, M.: Deportácie obyvateľov Slovenska do ZSSR (1944 – 1945). Bratislava : ÚPN, 6 s. (skladačka).
 - MAKYNA, P.: Spravodlivý medzi národmi. Bratislava : ÚPN, 2015, 6 s. (skladačka)

FAI – redakčné a zostavovateľské práce (2)

- Sviečková manifestácia I. Štúdie. Spomienky a svedectvá. (Zost. P. Jašek – F. Neupauer – O. Podolec – P. Jakubčín). Bratislava: Ústav pamäti národa 2015, 274 s.
- RNDr. Rudolf FIBY, SF (1946 – 2014). Kňaz, matematik, programátor. (Zost. P. Hric – F. Neupauer). Prešov : Vydavateľstvo Michala Vaška, 2015, 120 s.

GII – rôzne publikácie a dokumenty, ktoré nemožno zaradiť do žiadnej z predchádzajúcich kategórií (12)

- JÁSEK, P.: Za Vojtechom Ottmarom. Pamäť národa, roč. XI, 2015, č. 2, s. 87.
- LACKO, M.: S pištoľou na uchu (Rozhovor s Viliamom Barényim). Svedectvo, č. 7-8 (júl – august) 2015, s. 19.
- LACKO, M.: Škrť plánom na rozdelenie Slovenska. Slovenské národné noviny, č. 10, 14. 3. 2015, s. 1.
- LACKO, M.: Cieľ náletov: rafinéria Apollo a dunajský prístav. (Americké bombardovanie Slovenskej republiky vo vojnových rokoch 1944 – 1945). Slovenské národné noviny, č. 30, 1. 8. 2015, s. 7.
- LACKO, M.: Výkladové stereotypy pretrvávajú. (Obnova Československa v roku 1945 – slepá ulička slovenských dejín). Slovenské národné noviny, č. 32-33, 15. 8. 2015, s. 13.
- LACKO, M. – NEMČOK, J.: Útek zo záhrobia – príbeh z augusta 1944. Slovenské národné noviny, č. 24, 2015, s. 10.
- NEUPAUER, F.: Anton Srholec: „My sme Európa!“ Dostupné na: <https://blog.postoj.sk/8509/anton-srholec-my-sme-europa>
- NEUPAUER, F.: Silvester Krčmery a utečenci. Dostupné na: <https://blog.postoj.sk/6996/silvester-krcmery-a-utecenci>
- NEUPAUER, F.: Srholec za mreže (oprava). Dostupné na: <https://blog.postoj.sk/7065/srholec-za-mreze-oprava>
- NEUPAUER, F.: "Ja som ich udal," povedal chlapec... Dostupné na: <https://blog.postoj.sk/7128/ja-som-ich-udal-povedal-chlapec>
- NEUPAUER, F.: Pred 60 rokmi založili Open Doors. Z brata Andreja sa stal „Boží pašerák“. Dostupné na: <https://www.postoj.sk/5064/pred-60-rokmi-zalozili-open-doors-z-brata-andreja-sa-stal-bozi-paserak>
- NEUPAUER, F.: Červený Biľak a ďalšie februárové biľagy. Dostupné na: <https://www.postoj.sk/4227/cervený-bilak-a-dalsie-februarove-bilagy>
- OBŠITNÍK, L.: Stopy v snehu. In: Impulz, roč. XI., 2015, č. 2, ISSN 1336-6955.

11.4.4. Organizácia vedeckých a odborných konferencií, kolokvií a seminárov

ÚPN sa v roku 2015 samostatne, alebo v spolupráci s partnerskými organizáciami a inštitúciami podieľal na organizácii nasledovných vedeckých a odborných podujatí:

- Konferencia „Malá vojna v marci 1939 a jej miesto v pamäti národa“
Spišská Nová Ves, 19. – 20. marca 2015;
- Konferencia „Svetový kongres Slovákov v zápase proti komunistickému režimu“
Bratislava, 17. – 18. júna 2015;
- Konferencia „Skryté pôsobenie cirkví na Slovensku v rokoch 1948 – 1989“

- Bratislava, 3. – 4. novembra 2015;
- Konferencia „Rudolf Fiby a Kolakovičovo dielo“
Košice, 9. októbra 2015;
- Medzinárodná konferencia „Velehrad vás volá! - Vplyv Helsinskej konferencie na rozvoj aktivít cirkví v stredoeurópskom priestore“
11. – 12. júna 2015, Velehrad, Česká republika;
- Medzinárodná konferencia „Činnosť československých spravodajských služieb na území Rakúska v rokoch 1945 – 1989 III.“
30. septembra – 2. októbra 2015, Bratislava.

11.4.5. Účasť na vedeckých konferenciách a seminároch

ÚPN bol v roku 2015 aktívne účastný prostredníctvom svojich odborných pracovníkov na nasledovných vedeckých konferenciách a seminároch organizovaných s partnerskými organizáciami a inštitúciami na Slovensku, alebo v zahraničí:

- Seminár „Činnosť rímsko-katolíckej cirkvi v prospech záchrany ľudských životov na Slovensku v rokoch 1939 – 1945“
Bratislava, Maďarský inštitút;
- Seminár „K historicko-právnym aspektom slovensko - poľských vzťahov po roku 1918“
MŠ SR, Zuberec, 7. – 10. októbra 2015;
- Vedecká konferencia „Zmeny v pozemkovom vlastníctve v 20. storočí.“
UCM, Trnava;
- Vedecká konferencia „Rok 1945 – prelomový rok európskych a slovenských dejín“,
Matica slovenská, Bratislava;
- Odborný seminár „Slovensko od porážky povstania do prechodu frontu (november 1944 – máj 1945)“
Stará Ľubovňa;
- Vedecká konferencia „Prenasledovanie Slovákov po roku 1944“
PV-ZPKO, Smolenice;
- Medzinárodná vedecká konferencia „The Education in the Slovakia. Das Ende des Zweiten Weltkrieges und die Spaltung Europas. Aspekte einer europäischen Erinnerungskultur“
Berlín, Nemecko, 3. marca 2015;
- Medzinárodné vedecké kolokvium „Pilotáže k normalizácii“, Praha, Česká republika, 26. júna 2015;
- Vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou „Osudy zatratených (násilná kolektivizácia)“
Trnava, 21. – 22. októbra 2015;
- Vedecká konferencia „Škola základ života“
Bratislava, SNA, 13. – 15. novembra 2015;
- Konferencia „Pedagogické myslenie a školstvo na Slovensku v rokoch 1939 – 1945“
Trnava, 10. apríla 2015;
- Konferencia „From the poison cabinets of communism. Methodological questions on working with surveillance files in South-eastern and Central Europe“
Berlín, Nemecko, 28. – 30. apríla 2015;
- Konferencia „Slovensko v rokoch neslobody IV.“
Považská Bystrica, 11. mája 2015;
- Konferencia „50. léta v ochraně státní hranice. Vliv událostí roku 1955 na střežení československých státních hranic“
Technické muzeum v Brně a Univerzita obrany, Brno, Česká republika, 18. – 19. novembra 2015;
- Medzinárodná konferencia „1945 – konec války a obnova Československa“
ÚSTR a ÚDS AV ČR, Praha, Česká republika, 4. – 5. novembra 2015;

11.5. Edičná činnosť a audiovizuálna tvorba

11.5.1. Tlač publikácií

V roku 2015 boli vydané nasledovné publikácie:

- MANDZÁK, Atanáz: *Dokumenty k Akcii P, Prešovský sobor*. Bratislava : Ústav pamäti národa, 2015;
- JAŠEK Peter, NEUPAUER, František, PODOLEC, Ondrej, JAKUBČIN, Pavol: *Zborník Sviečková manifestácia I.*, Bratislava : Ústav pamäti národa, 2015;
- FIAMOVIÁ, Martina: *Zborník Protižidovské zákonodarstvo*, angl., Bratislava: Ústav pamäti národa, 2015;
- KARNER, Stefan: *Halt! Stoj! – tragédie pri železnej oponě*, preklad z nemeckého jazyka, Bratislava: Ústav pamäti národa, 2015;

Ďalšie plánované tituly boli priebežne pripravované až do fázy zadania do tlače. Na základe aktualizovaného edičného plánu boli pripravené podklady na verejné obstarávanie na tlač publikácií.

11.5.2. Časopis Pamäť národa

V roku 2015 boli redakčne pripravené do tlače štyri čísla v poradí už XI. ročníka štvrťročníka. ÚPN v nich prezentoval výsledky vedeckej práce svojich pracovníkov a zároveň dal priestor aj odborníkom z partnerských inštitúcií zaoberajúcich sa témami súvisiacimi s výskumnými aktivitami ÚPN. Jednotlivé čísla mali rozsah cca 140 strán formátu A4. Časopis uverejňoval vedecké štúdie, materiály, dokumenty, spomienky a iné odborné články. Okrem toho informoval verejnosť o činnosti ÚPN. Za prípravu jednotlivých čísiel, ich zostavenie a redakčnú úpravu bola zodpovedná redakcia na čele so šéfredaktorom Branislavom Kinčekom, ktorého v závere roka 2015 nahradil Peter Juščák. Posudzovanie odbornej kvality príspevkov bolo úlohou redakčnej rady zloženej z renomovaných odborníkov z vedeckých a akademických inštitúcií zo Slovenska i zahraničia. Na jej čele stál prof. Róbert Letz. Vedecké štúdie okrem toho oponovali odborníci na danú problematiku. Organizačne i administratívne bola zabezpečená činnosť redakčnej rady časopisu i jej zasadaní. V spolupráci s referátom distribúcie bola administrovaná agenda predplatiteľov časopisu. V roku 2015 bol časopis vydávaný s nasledovným obsahom:

Číslo 1/2015

Prvým tohtoročným číslom otvoril časopis Pamäť národa XI. ročník svojej existencie. Aj v tomto čísle bolo čitateľom ponúknutých na 108 stranách viacero zaujímavých odborných článkov a štúdií. Časopis Pamäť národa už tradične otvára rubrika „Štúdie“, do ktorej prispeli traja autori. V prvej štúdii Pavol Makyna približuje turbulentné udalosti v Púchove a v okolí v rokoch 1938 – 1945. Táto štúdia je pripomienkou 70. výročia konca druhej svetovej vojny v Európe a rovnako aj ukážkou, akú drahú daň museli Slováci zaplatiť v najväčšom vojenskom konflikte v dejinách ľudstva. V ďalšej štúdii sa Michal Malatinský, ako vôbec prvý autor, podrobne venuje procesu s veliteľom nitrianskej posádky v období vypuknutia SNP podplukovníkom Jánom Šmigovským, ktorého senát Národného súdu v septembri 1945 odsúdil na trest smrti. V poslednej štúdii sa autor Rudolf Hudec venuje činnosti Divadelnej a dramaturgickej rady na Slovensku v rokoch 1948 – 1953, teda v období zakladania a upevňovania komunistického režimu v Československu. V rubrike „Dokumenty“ Martin Lacko predstavuje štyri, dosiaľ nepublikované dokumenty, ktoré podrobne opisujú pozadie nemeckého masakru v Cimennej z 30. novembra 1944. V rubrike „Obete“ Pavol Jakubčín približuje životné osudy Nikolaje Oľgy Mydlíkovej z Rádu sestier sv. Bazila Veľkého, ktorá

sa v 50. rokoch stala obeťou represii komunistického režimu. V rubrike „Svedectvo“ čitateľom predstavujeme zaujímavé spomienky profesora Evhena Puhača z Charkovskej univerzity, ktorý v rokoch 1965/1966 absolvoval na Univerzite Komenského v Bratislave vedecký pobyt, a ktorý sa ako jeden z mála historikov na východ od našich hraníc podrobne venuje najnovším dejinám Slovenska. V rubrike „Recenzie“ predstavujeme recenziu na publikáciu *Das Jahr 1989 im deutsch-tschechisch-slowakischen Kontext* [Rok 1989 v nemecko-česko-slovenskom kontexte]. V rubrike „ÚPN interne“ sa čitatelia môžu oboznámiť s bohatými aktivitami ÚPN v poslednom období, hlavne s priebehom Festivalu slobody 2014. V závere čísla je uverejnený protest ÚPN ku kauze pomník Vasil'ovi Biľakovi.

Číslo 2/2015

Druhé číslo časopisu *Pamäť národa* prináša čitateľom ďalšie výsledky výskumu obdobia neslobody. Rubrika „Štúdie“ tentoraz obsahuje dva príspevky. V prvej štúdii maďarská historička Éva Petrás na príklade nemeckej a slovenskej menšiny približuje národnostnú politiku Maďarskej komunistickej strany po 2. svetovej vojne. V ďalšej štúdii sa česká historička Markéta Brožová na príklade súdnej kauzy z Ústí nad Labem snaží načrtnúť, ako sa komunistický režim a štátna bezpečnosť snažili na prelome 70. a 80. rokov minulého storočia vyrovnať s problematikou tzv. vnútorného nepriateľa. V rubrike „Dokumenty“ Branislav Kinčok predstavuje deväť doposiaľ málo známych veršovaných útvarov, ktoré vznikli v období po 21. auguste 1968 a odrážajú nálady spoločnosti po invázii vojsk Varšavskej zmluvy. V rubrike „Obete“ Martin Lacko a Jozef Nemček približujú dramatický vojnový príbeh Karola Nemčoka z obce Šváb (dnes Dolná Ves), ktorý ešte pred vypuknutím Povstania prežil partizánsku exekúciu v Sklabini. V rubrike „Svedectvo“ čitateľom predstavujeme zaujímavé spomienky Anny Mokrej, ktorá predstavuje životný príbeh otca Ladislava Mokrého, odsúdeného v roku 1950 komunistickým režimom vo vykonštruovanom procese na 15 rokov odňatia slobody. V rubrike „Recenzie“ predstavujeme štyri recenzie na zaujímavé knižné tituly. V rubrike „ÚPN interne“ sa čitatelia môžu oboznámiť s bohatými aktivitami ÚPN v poslednom období. Záver časopisu je venovaný spomienke na zosnulého Vojtecha Ottmara.

Číslo 3/2015

V čísle dominujú dve štúdie, prvú, „Výkon trestu v prípade tzv. slovenských buržoáznych nacionalistov – Gustáv Husák a spol. (1954 – 1960)“ pripravil Branislav Kinčok. Štúdia prináša zaujímavé informácie z autorovej výskumnej činnosti o výkone trestu odsúdeného Gustáva Husáka a ďalších obvinených vo vykonštruovaných politických súdnych procesoch začiatkom päťdesiatych rokov minulého storočia. Pozoruhodné sú informácie napríklad o tom ako sa vo výkone trestu stretli protagonisti fašistického režimu s komunistickými „odpadlíkmi“. Druhá štúdia autora Františka Neupauera má názov „Násilná kolektivizácia a podtatranský región, (1948 – 1960)“. Autor prináša výsledky bádania o násilnej kolektivizácii, ktorá mala svoj ideologický vzor v ZSSR. V skutočnosti išlo o odnímanie majetkov poľnohospodárom a zakladanie spoločných Jednotných roľníckych družstiev. Celý proces sprevádzalo násilie, prenasledovanie roľníkov a ich rodín, súdne procesy a v závere úpadok hospodárenia. Dobová propaganda naopak, vyzdvihovala a propagovala násilné kroky štátnej moci. V časti „Materiály“ je publikovaný článok Ivana Chalupeckého „Boj komunistov proti Levočskej púti“. Po vyostrení boja komunistického režimu proti cirkvám sa jeho pozornosť sústredila aj na púte, predovšetkým na levočskú. Autor približuje mnohé neznáme skutočnosti, napríklad informácie o počtoch pútnikov, odpúťavacích akciách na Spiši, ale aj na Slovensku, utajované archívne záznamy a tiež svoje osobné zápisky k téme. Príspevok s náboženskou púťou je aj od Ľudovíta Košíka, „Náboženská púť na Velehrade v roku 1985“. Venuje sa jubilejnému stretnutiu pútnikov vo Velehrade pri príležitosti 1100. výročia smrti sv. Metoda. Opisuje kresťanský odkaz vtedajším komunistickým vládcom,

ktorých moc začala dostávať trhliny. Martin Lacko, Slávka Lorencová predložili „Denník príslušníka rýchlej divízie, Adolfa Papana z východného frontu (júl 1941 – máj 1942)“. Denník vojaka slovenskej armády približuje všedné dni vojnového ťaženia v Sovietskom zväze. Ide o zaujímavé svedectvo slovenského vojaka o bojoch na území v ZSSR s opisom stalinských hrôz na vlastnom obyvateľstve, no s chýbajúcou reflexiou vojaka o skutočnej povahe slovenskej armády v uniforme ktorej bojoval. Ďalší príspevok tejto rubriky pripravil Martin Lacko, „Spomienky Márie Pišútovej na nemecký prepád obce Smrečany 28. októbra 1944. Článok je venovaný nemeckým represáliám v uvedenej obci za ich podporu partizánskeho hnutiu. V recenziách časopis uvádza recenziu knihy M. Boráka, „Moskovská pohrebnišťa. Češi a českoslovenští občani popraveni v Moskvě v letech 1922 – 1953“. Prinášame dve recenzie publikácie „Dokumenty k akcii „P“. Prešovský Sobor“, od Andreja Kaputu a od Petra Borzu. V rubrike „Interne“ tradične časopis prináša informácie z aktuálneho diania. Ide o spomienkové stretnutia v Zákamennom, na festivale v Močenku, na spomienkovej slávnosti k 21. augustu 1968 v Bratislave, stretnutie s politickými väzňami, odhalenie pamätnej tabule v Blatnom, účasť na medzinárodnej konferencii k činnosti čs. spravodajských zložiek na území Rakúska.

Číslo 4/2015

Kľúčovými príspevkami čísla 4/2015 sú štúdie Ondreja Podolca, „Retribučné procesy s predstaviteľmi Štátnej rady“. V tomto príspevku prináša autor málo známe fakty o vyrovnávaní sa s minulosťou po skončení II. svetovej vojny v Československu. Druhá štúdia autora Petra Jaška s názvom „Proces s Ivanom Polanským“ prináša množstvo informácií o vzdore veriacich občanov voči totalitným praktikám komunistického režimu. V štúdiu sa venuje prioritne samotnému prenasledovaniu a súdu s kresťanským aktivistom I. Polanským. V rubrike „Materiály“ časopis prináša príspevok Emílie Pastvovej „Odsúdení za § 109 a nositelia súdnych perzekúcií v rokoch 1977 – 1989“. Venuje sa pokusom občanov ČSSR, ale aj iných komunistických krajín o preniknutie cez hranice s cieľom emigrovať. Vladimír Palko sa v článku „Jiří Kos – kariéra v rozviedke 11. brigády Pohraničnej stráže“ venuje kariére dôstojníka rozviedky spravodajského oddelenia 11. brigády PS Jiřího Kosa. V rubrike „Dokumenty“ historik Martin Lacko publikuje kroniku redemptoristického kláštora na Starých Horách. Písal ju v čase od marca 1943 do januára 1944 páter Peter Konkoľ. Kronika prináša pohľad na vojnové udalosti z pohľadu redemptoristov. Ďalším textom v tejto rubrike je „Správa Alfréda Wetzlera a Rudolfa Vrhu (1941)“. Ide o známy text, v ktorom sa prvýkrát objavili informácie o skutočnostiach vo vyhladzovacom tábore v Osvienčime. Rubrika „Svedectvá“ obsahuje úryvky z knihy Udavači zostavovateľa Miroslava Polláka. Úryvky sú vybrané z päťdesiatky esejí o podobách udávania v obdobiach totalitných režimov na území bývalého Československa. Rubrika „ÚPN interne“ tradične informuje o podujatiach za uplynulé obdobie. Ide o správy z podujatí ako rokovanie predstaviteľov Európskej siete úradov spravujúcich dokumenty po tajných políciách v Berlíne, správa o odovzdaní dekrétov veteránom protikomunistického odboja, odhalenie pamätnej tabule bývalým príslušníkom PTP v Trnave, správa o prezentácii nových publikácií Ústavu pamäti národa na Bibliotéke 2015, o ÚPN na zasadnutí vedenia ENRS vo Varšave.

11.5.3. Produkcia, projekcie a distribúcia dokumentárnych filmov

V rámci výroby audiovizuálnych formátov sa ÚPN aj v roku 2015 zameriaval na plnenie základného cieľa svojho pôsobenia a zachovania živej pamäti národa na obdobie neslobody. Pokračoval v produkcii dokumentárnych filmov s cieľom prezentovať ich postupne širokej verejnosti prostredníctvom televízneho vysielania, filmových festivalov, verejných projekcií a vydávania DVD nosičov. Vďaka technickému vybaveniu si ÚPN za týmto účelom sám zabezpečoval produkčné a postprodukčné práce. Dňa 24. septembra 2015 sa uskutočnila

slávnostná premiéru dokumentárneho filmu *Stopy v snehu*, ktorá sa uskutočnila v kine Lumiere v Bratislave a bola spojená s odovzdávaním pamätných medailí ÚPN, pre ľudí ktorí sa podieľali na prenášaní literatúry cez hranice a tlačí a rozširovaní samizdatov. V rámci prípravy dlhometrážneho dokumentárneho filmu o slovenskom kresťanskom disente s názvom *Rodina* sa realizovala fáza zberu materiálu a do filmu boli nakrútení štyria respondenti. Bol vyrobený dokumentárny medailón o zosnulom Jánovi Chryzostomovi kardinálovi Korcovi. Bola realizovaná spolupráca s TV LUX na príprave dokumentárneho filmu o Šaštínskej bazilike. V rámci spolupráce s Alenou Čermákovou sa ÚPN podieľal na výrobe dokumentárneho filmu o Antonovi Srohlcovi.

Uskutočnili sa projekcie filmu *Salto Mortale* (ÚPN koproducent) na festivaloch Cinematik Piešťany, Febio Fest Bratislava a Mene Tekel Praha. Projekcie filmu *Stopy v snehu* sa po premiére uskutočnili na Festivale slobody a festivale Jeden svet. Celkovo sa v roku 2015 uskutočnilo na Slovensku viac ako 50 projekcií.

Boli uzatvorené zmluvy s TV NOE na vysielanie 5 filmov z produkcie ÚPN a s TV LUX na vysielanie filmu *Stopy v snehu* a tak aj v roku 2015 boli filmy z produkcie ÚPN zaradené do vysielania televíznych staníc RTVS, TV LUX, a TV NOE. Boli prezentované aj v rámci filmových prehliadok „Festivalu slobody“, festivalu „Jeden svet“ a festivalu „Mene Tekel“. Popri tom boli filmy z produkcie ústavu premietané v rámci prednášok, besied, sympózií, či spomienkových stretnutí, ktoré po celom Slovensku i v zahraničí organizoval ústav, alebo iné kultúrne, či vzdelávacie inštitúcie a občianske združenia. V roku 2015 bol najčastejšie prezentovaný dokumentárny film *Stopy v snehu*. (viď bod 12. Chronologický prehľad najdôležitejších aktivít a udalostí roka 2015)

11.5.4. Zaznamenávanie výpovedí svedkov obdobia neslobody

V roku 2015 sa nakrútilo a uložilo v archíve ústavu 31 svedeckých výpovedí. Súčasťou toho bolo legislatívne a administratívne ošetrovanie svedectiev a ich zaradenie do databázy audiovizuálneho archívu a vytvorenie kópie svedeckej výpovede pre účely jej ďalšieho spracovania. Výber pamätníkov prenasledovaných pre ich politické, či náboženské presvedčenie závisel od výšky veku a ich zdravotných dispozícií. V súčasnosti je nakrútených 473 svedeckých výpovedí v celkovej dĺžke viac ako 860 hodín audiovizuálnych záznamov. Audiovizuálny archív ÚPN obsahuje svedectvá politických väzňov a občanov prenasledovaných pre svoju politickú alebo náboženskú príslušnosť. Databáza svedeckých výpovedí registruje svedectvá vojakov z druhej svetovej vojny, kňazov a rehoľníkov, intelektuálov, emigrantov, ľudí odvlečených do koncentračných táborov alebo do gulagov. Výpovede slúžia na bádateľské, osvetové a vzdelávacie účely, prípadne na výrobu dokumentárnych filmov. V roku 2015 sa zdigitalizovalo 103 v archíve uložených svedeckých výpovedí, ktoré sa neskôr v rámci digitalizácie kultúrneho dedičstva budú podrobne popisovať a zverejňovať. V spolupráci s Jazykovedným ústavom Ľudovíta Štúra Slovenskej akadémie vied sa pokračovalo v prepise zaznamenaných audiovizuálnych svedectiev do písomnej elektronickej podoby za účelom ich podrobného spracovania na vedecké a bádateľské účely historikov, študentov, žurnalistov a pod. Do konca roka 2015 bolo realizovaných už celkom 226 prepisov. V roku 2015 bolo prepísaných 12 svedeckých výpovedí. Pre zaregistrovaných užívateľov sú prepisy dostupné spolu s uverejnenými životopisnými svedectvami pamätníkov na stránke portálu www.memoryofnation.eu, čo súvisí so zapojením sa ústavu do medzinárodného projektu Pamäť národa (Memory of Nation), ktorého cieľom je prehľadnou a zrozumiteľnou formou sprístupniť bádateľom aj širokej verejnosti formou internetového portálu individuálne svedectvá pamätníkov významných dejinných udalostí 20. storočia (celé nahrávky, ukážky nahrávok, fotografie, denníky, archívne dokumenty atď.). V spolupráci s RTVS sa uskutočnila výroba relácie

Generácia o činnosti referátu Oral history v ÚPN o priebehu nakrúcaní svedeckých výpovedí pamätníkov.

11.6. Verejné aktivity, osвета a vzdelávanie

11.6.1. Osvetové a vzdelávacie projekty

V záujme plnenia úloh ÚPN v oblasti verejnej prezentácie výskumných a bádateľských výstupov, osvety a vzdelávania mládeže a spoločnosti a zvlášť budovania živej pamäti národa sa aj v roku 2015 realizovali aktivity, ktoré boli súčasťou plánu činnosti, projektov, alebo vyplývali z dohôd o spolupráci s partnerskými inštitúciami, či subjektmi so záujmom o spoluprácu s ústavom. Medzi nosné formy patrili podujatia organizované pri príležitosti výročí, tematické výstavy, projekcie dokumentárnych filmov v rámci filmových festivalov, diskusné podujatia pre laickú verejnosť, umožňovanie exkurzií, či vzdelávacie a prednáškové aktivity. V roku 2015 boli v ÚPN spracované návrhy projektov v záujme získania grantových finančných prostriedkov v oblasti osvetových a vzdelávacích projektov International Visegrad fund, Konrad Adenauer Stiftung, Audiovizuálny fond, Európska sieť Pamäť a Solidarita (ENRS) a Európa pre občanov.

Realizovaná bola príprava na spoluprácu na projekte Gulagy – Praha, ktorého gestorom je občianske združenie Gulag.cz. Realizovaná bola spolupráca na projekte EÚ pod názvom „Škola vs pamäť“, ako aj spolupráca na projekte pod názvom „História v médiách / Médiá v histórii“, do ktorého boli na Slovensku zapojené 4 školy v Bratislave, Žiline, Martine a Prešove.

ÚPN prijal ponuku a rozhodol sa vstúpiť do spoločného projektu s Múzeom SNP v Banskej Bystrici, partnerským ÚSTR v Českej republike a Občianskym združením Krásny Spiš. Projekt má názov „Lepšie neskoro, ako nikdy“ a jeho cieľom je získanie kópií dokumentov z moskovských archívov NKVD v Rusku a ich následný výskum. Zámer projektu schválili 29. júla 2015 počas spoločných rokovaní v Prahe. Projekt Politika pamäte sa realizoval v rámci projektu Genealógia pamäte. V roku 2015 sa ÚPN zapojil do ďalšieho projektu pod názvom Hi-story Lessons Teaching and Learning about 20th Century. Je to medzinárodný vzdelávací projekt organizácie ENRS v rámci programu EÚ Erasmus Plus. Partnermi projektu sú ÚPN a Pedagogická fakulta UK v Bratislave. Výstupom projektu má byť interaktívny webový portál so spracovanými dejinami 20. storočia jednotlivých krajín v domacom, neskôr anglickom jazyku. Realizovať sa bude v roku 2016.

V rámci spolupráce s Európskou sieťou úradov spravujúcich písomnosti tajných polícií sa pokračovalo v projekte spoločnej digitalizácie dokumentov a vytvorenia webovej stránky. Spolupráca bola realizovaná aj v rámci projektu Genealógia pamäte. V novembri 2015 vyšla kniha „Pamäť a zmeny v Európe. Východné perspektívy“. Bola výstupom aktivít z predchádzajúcich rokov realizácie projektu.

V spolupráci s ENRS sa pokračovalo na projekte k podpore osvetových a vzdelávacích aktivít pre študentov a pedagógov rôznych stupňov škôl na témy a historické udalosti súvisiace s obdobím neslobody s cieľom zoznámiť mladú generáciu s prejavmi a následkami totalitných režimov v rokoch 1939 - 1989. Autori z radov odborných vedeckých pracovníkov ÚPN zvolili jednoduchú a prístupnú formu opisu skutočností a konkrétnych prejavov porušovania ľudských práv a náboženských slobôd, praktík nacistického a komunistického režimu, dejinných súvislostí, či obetí aj v medzinárodnom kontexte. Letáky sú určené najmä pre študentov a pedagógov základných a stredných škôl. Projekt je súčasťou osvetových a vzdelávacích projektov ÚPN, ktorého cieľom je prístupnou a efektívnou formou sprístupniť mladej generácii obdobie neslobody v kontexte národných aj medzinárodných súvislostí. V roku 2014 boli spracované témy „Holokaust“, „Kolektivizácia“, „Prenasledovanie cirkví“,

„Sviečková manifestácia“, „Pád komunizmu a Nežná revolúcia v roku 1989“, „Rok 1968 v Československu“. V roku 2015 boli spracované témy: "Deportácie obyvateľov Slovenska do ZSSR (1944-1945)", "Železná opona", "Náboženské púte na Slovensku v 80. rokoch", "Slovenské národné povstanie", "Spravodlivý medzi národmi" a "Štátna bezpečnosť na Slovensku 1948-1989". Letáky boli vydané v tlačenej podobe v náklade 4000 kusov v slovenskej a 1500 kusov v anglickej verzii. V elektronickej podobe boli sprístupnené na stiahnutie aj na webstránke ÚPN.

11.6.2. Podujatia pri príležitosti výročí

Pri príležitosti výročí udalostí spojených s obdobím neslobody sa ÚPN aj v roku 2015 aktívne podieľal, aj prostredníctvom účasti svojich pracovníkov, na aktivitách, pietnych spomienkach, či pietnych aktoch na území Slovenska. Každoročné a už tradičné aktivity boli spojené v marci s 27. výročím Sviečkovej manifestácie, v auguste s výročím augusta 1968 a v novembri s 26. výročím Nežnej revolúcie. Pri týchto príležitostiach boli k pamätníkom a pamätným tabuliam položené vence aj v mene ústavu, odznali príhovory, alebo prednášky historikov. Pracovníci ústavu boli zapojení aj do organizácie sprievodných podujatí (viď chronológia najdôležitejších udalostí) pri príležitosti pamätných dní pripomínajúcich si obeť obdobia neslobody. V novembri 2015 sa ÚPN zhostil organizácie V. ročníka multižánrového Festivalu slobody, ktorý tvorili filmová prehliadka, diskusie, pietne akty, oceňovania účastníkov protikomunistického odboja, divadelné hry, výstavy, či zádušná sv. omša za obeť komunizmu a udeľovanie Ceny ÚPN. Zástupcovia ústavu boli účastní aj na iných spomienkových zhromaždeniach a podujatiach pri príležitosti 26. výročia Nežnej revolúcie v Bratislave a Devínskej Novej Vsi. Propagácia činnosti ÚPN bola spojená aj s predajom publikácií na verejnosti, v rámci knižného veľtrhu Bibliotéka 2015 v Bratislave, či na Dňoch slovenskej literatúry v Bratislave v októbri 2015. Pri príležitosti 26. výročia Sviečkovej manifestácie sa v dňoch 25. a 26. marca 2015 uskutočnila projekcia filmu o Sviečkovej manifestácii pre študentov bratislavských stredných škôl. Po zhliadnutí filmu mohli študenti diskutovať s priamymi účastníkmi manifestácie a historikmi z ÚPN. (viď bod 12. Chronologický prehľad najdôležitejších aktivít a udalostí roka 2015)

11.6.3. Výstavy

ÚPN v roku 2015 v oblasti realizácie tematických výstav uskutočnil reinštaláciu tematickej výstavy dokumentujúcej historické medzníky obdobia neslobody pod názvom „Prísne tajné“ v Púchove a v Bratislave. Realizovala sa spolupráca na textoch pre výstavu pod názvom „Život ve stínu šibenice“, ktorá bola inštalovaná 7. mája 2015 v Brne, ktorej bol ÚPN spoluorganizátorom. Podobne sa realizovala spolupráca na textoch pre výstavu pod názvom „Velehrad Vás Volá!“, ktorá bola inštalovaná 12. júna 2015 na Velehrade, a ktorej bol ÚPN spoluorganizátorom. ÚPN sa podieľal aj na príprave spoločnej putovnej výstavy pod názvom „Už nikdy viac. Komunistická tajná polícia a každodenný život občanov“, ktorú inštalovala Európska sieť úradov spravujúcich dokumenty po bývalých tajných policiách 19. októbra 2015 v Berlíne v Nemeckej spolkovej republike. V roku 2015 sa uskutočnila realizácia výstavy Freedom express/Expres slobody (Roky prelomu, Stredná a východná Európa v rokoch 1939 - 1989) v spolupráci s ENRS, ktorá bola súčasťou Festivalu slobody 2015. Výstava dokumentuje zložitý proces, počas ktorého sa stredovýchodná časť Európy oslobodila od komunistickej diktatúry. Jednotlivé časti sú venované slobode slova a prejavu, slobode náboženského vyznania a presvedčenia, ekonomickej slobode a ďalším témam, ktoré odhaľujú rôzne podoby a tváre slobody. Inštalovaná bola na Nám. M. R. Štefánika (Eurovea) v dňoch 9. – 21. 11. 2015. Táto medzinárodná výstava putuje po Európskych metropolách, ako sú Brusel, Viedeň, Bukurešť, Varšava, Berlín, Budapešť.

11.6.4. Festivaly

Pri príležitosti 26.výročia Nežnej revolúcie ÚPN zorganizoval už V. ročník multižánrového festivalu pod názvom „Festival slobody“, ktorého program sa začal 9. novembra 2015 slávnostným otvorením medzinárodnej putovnej výstavy Freedom express/Expres slobody. Súčasťou programu bola projekcia najnovšieho dokumentárneho filmu ÚPN pod názvom „Stopy v snehu“ s následnou diskusiou s aktérmi filmu a historikmi ÚPN v Univerzitnom pastoračnom centre v Bratislave. 10. novembra 2015 bol v Kine Lumiere v Bratislave slávnostne otvorený Festival slobody 2015. Nad jeho konaním prevzali záštitu prezident republiky Andrej Kiska, podpredseda NR SR Ján Figel', minister kultúry Marek Maďarič a primátor hlavného mesta Bratislava Ivo Nesrovnal. Na otvorení festivalu sa zúčastnili aj podpredsedovia Národnej rady SR Erika Jurinová a Ján Figel', zástupcovia politických väzňov a účastníkov protikomunistického odboja a široká verejnosť. Na záver otváracieho ceremoniálu bol účastníkom premietnutý film Bež, chlapče, bež. Filmová prehliadka ponúkla v rámci dopoludňajších blokov najmä pre študentov základných a stredných škôl možnosť vzhliadnuť projekcie krátkometrážnych dokumentárnych filmov o základných a kľúčových momentoch dejín Slovenska v 20. storočí, najmä však v čase neslobody počas komunistického režimu. Mohli tiež vidieť celovečerný hraný film s názvom Mesto 44 o Varšavskom povstaní. Po každej projekcii filmu bola vytvorená možnosť diskutovať s osobnosťami, historikmi a tvorcami. Počas ďalších dní festivalovej prehliadky boli predstavené aj filmy z domácej i zahraničnej produkcie. V ďalších dňoch festivalu bola otvorená výstava v galérii Krokus s názvom 3 VERZIE. Na výstave sa odprezentovali predstavitelia troch generácií súčasného slovenského výtvarného umenia. Pri pamätnej tabuli na budove Univerzity Komenského na Šafárikovom námestí si zástupcovia Ústavu pamäti národa, Univerzity Komenského a študentov pripomenuli študentský pochod zo 16. novembra 1989. Pri tejto príležitosti sa na pôde Univerzity Komenského premietali autentické zábery zo študentského pochodu, pričom študenti UK mali možnosť diskutovať s priamymi účastníkmi tejto udalosti a historikmi z ÚPN. Kremnické divadlo v podzemí odohralo predstavenie s názvom Hana, poetická groteska na motívy satirického románu Pavla Taussiga. Herci divadla Komorná scéna Aréna z Ostravy uviedli divadelnú hru pod názvom Slyšení. V závere festivalu sa uskutočnila diskusia Cenzúra verus slobodná tvorba s osobnosťami z Česka, Bulharska, Nemecka, Poľska a Slovenska. Išlo o reflexiu obdobia komunizmu s presahom do súčasnosti v literatúre, filme, filozofii a žurnalistike. Festival vyvrcholil 15. novembra 2015 pontifikálnou sv. omšou, ktorú za účasti podpredsedu Národnej rady SR Jána Figel'a, zástupcov diplomatického zboru, účastníkov protikomunistického odboja, politických väzňov a širokej verejnosti v Kostole Najsvätejšieho Spasiteľa v Bratislave celebroidal bratislavský pomocný biskup Mons. Jozef Hal'ko. Sv. omšou spoločne poďakovali Bohu za dar slobody a prosili za tých, ktorí pre ňu trpeli, a svojimi postojmi, príkladom a obetou ju pomohli dosiahnuť. Program pokračoval v Zrkadlovej sieni Primaciálneho paláca slávnostným galavečerom, počas ktorého predseda Správnej rady Ústavu pamäti národa Ondrej Krajňák za účasti podpredsedu Národnej rady SR Jána Figel'a a poslancov, zástupcov Európskej siete Pamäť a solidarita, Ústavu pro studium totalitních režimů z Českej republiky, účastníkov protikomunistického odboja a politických väzňov a ďalších hostí odovzdal Ceny ÚPN, pamätné medaile za odpor proti komunizmu a ďakovné listy. V rámci Festivalu slobody ÚPN usporiadal v dňoch 18. a 19. novembra 2015 v mestách Prešov a Humenné jednodňovú medzinárodnú filmovú prehliadku. Podobne ako v Bratislave, aj v týchto mestách boli dopoludňajšie programy venované filmovým projekciám pre študentov základných a stredných škôl. Ich súčasťou boli aj následné diskusie. Programové aktivity Festivalu slobody 2015 uskutočnené vo vybraných regiónoch a mestách Slovenska sa stretli so živým záujmom verejnosti a na ich organizácii participovali viacerí organizační partneri pôsobiaci v regiónoch

v oblasti samosprávy a kultúry. Festival slobody 2015 v regiónoch navštívilo viac ako 700 záujemcov o históriu a zachovanie živej pamäti na obdobie neslobody, čo bol aj hlavný cieľ a zmysel tohto ročníka festivalu. Festival slobody 2015 tak splnil svoj cieľ v duchu zámeru, aby nebol len nostalgických spomínaním na minulosť, ale skôr pohľadom do zrkadla, aby aj dnešná generácia z poznania našej minulosti lepšie pochopila súčasnosť.

11.6.5. Diskusné podujatia

V roku 2015 ÚPN organizoval diskusné podujatia zamerané na prezentáciu výsledkov vedeckého výskumu a názorov na historické udalosti obdobia neslobody. Pokračovalo sa v cykle diskusií v Bratislave a v Košiciach pod názvom Diskusné večery ÚPN. Diskusie v rámci tohto cyklu sa konali v mesačných intervaloch (s výnimkou júla, augusta a decembra) spravidla posledný štvrtok v mesiaci. Diskusie prebiehali v priestoroch Poľského inštitútu. Podobne sa pokračovalo v cykle diskusií uskutočňovaných v spolupráci s Katedrou histórie FF UPJŠ v Košiciach a Ecce Historia – Spolku študentov histórie UPJŠ a v spolupráci so Štátnou vedeckou knižnicou v Košiciach. Diskusie prebiehali v priestoroch Štátnej vedeckej knižnice. Okrem tohto projektu ÚPN zorganizoval aj ďalšie diskusné podujatia, prednášky a besedy na Slovensku aj v zahraničí so zameraním na konkrétne cieľové skupiny. V roku 2015 sa tak uskutočnili nasledovné podujatia diskusného charakteru na témy Slováci v Gulagoch, 1945 – Medzi mierom a vojnou, Proces s Viliamom Žingorom a spol. – Justičná vražda partizánskeho veliteľa, Masaker v Kľakovskej doline, Slováci a Maďari v nemeckom ťažení proti ZSSR, Retribúcia na slovenský spôsob, Matúš Černák - politik, exulant, obeť ŠtB, Čo sa dá nájsť v archívoch? (archívne pramene z obdobia neslobody), Michal Lefčík (zabudnutý prípad „košického Palacha“), Stopy v snehu, spojený s projekciou filmu, November + 20, spojený s projekciou filmu, Parížska konferencia 1946 a mierová zmluva s Maďarskom (viď bod 12. Chronologický prehľad najdôležitejších aktivít a udalostí roka 2015)

11.6.6. Exkurzie

V roku 2015 sa uskutočnili exkurzie predovšetkým do Archívu ÚPN. Cieľom exkurzií bolo oboznámiť záujemcov s poslaním a významom ústavu. ÚPN a Archív ÚPN za týmto účelom navštívila viac ako stovka návštevníkov. 17. marca študenti Gymnázia Nováky – 18 účastníkov, 20. marca študenti Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, 19. októbra študenti Katedry histórie Pedagogickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave – 18 účastníkov, 20. októbra študenti Katedry histórie Pedagogickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave – 13 účastníkov, 12. novembra študenti Katedry žurnalistiky Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave – 28 účastníkov, 3. decembra študenti Katedry porovnávacej religionistiky Univerzity Komenského v Bratislave – 5 účastníkov, 14. decembra študenti Katedry Archívniectva a pomocných vied historických Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave a študenti kurzu *"Totalitné inštitúcie na Slovensku"* – 3 účastníci, 11. a 16. decembra študenti Inštitútu Slavistiky Viedenskej univerzity – 17 účastníkov.

11.6.7. Vzdelávacie a prednáškové aktivity

V roku 2015 pokračoval ÚPN v prednáškových a vzdelávacích aktivitách zameraných na študentov stredných a vysokých škôl. Uskutočnili sa prednášky a besedy na rôznych typoch škôl a pre verejnosť na rôznych miestach Slovenska, ktoré boli v niektorých prípadoch spojené s tematickou projekciou filmov približujúcich totalitné režimy. Prednášky sa uskutočnili na školách v mestách Bratislava, Štátna, Modra, Opatová nad Váhom, Dolný

Kubín, Trnava, Dolňany, Galanta, Užhorod (Ukrajina), Brezno, Kežmarok, Hlohovec, Bratislava – Dúbravka, Bratislava – Petržalka, Piešťany, Trenčín, Cífer, Ružomberok, Nitra. Prednášky a besedy sa uskutočnili na témy: Komunistická legislatíva 1948 – 1989, Oslobodenie - pôsobenie Červenej armády na Slovensku v rokoch 1944 – 1945, Prvá SR a SNP, Slováci v Československu po roku 1945, Slovensko v ČSR v rokoch 1945 – 1992, Pramene k dejinám Slovenska v 20. Storočí, Tri významné osobnosti Dolian, Miesto a postavenie Slovenska v ČSR 1945 – 1948, SR 1939 – 1945 – základné črty, O Novembri 1989, Vznik komunistickej diktatúry v Rusku, Holokaust a riešenie tzv. židovskej otázky na Slovensku v r. 1939-1945, Petržalka – za chrbtom so železnou oponou, Boj s vonkajším nepriateľom – kontrašpionážne opatrenia ŠtB, Nespravodlivo stíhaní, Odkaz Sviečkovej manifestácie. ÚPN mal svoje zastúpenie na 25. ročníku seminára pre učiteľov dejepisu a občianskej výchovy, historikov a archivárov v Liberci, v Českej republike na tému Hranice. Realizovala sa príprava a tlač ďalších zo série informačných bulletinov do tlačovej a digitalizovanej podoby, ako podpora k osvetovým a vzdelávacím projektom pre školy. Tento rok boli vydané na témy Slovenské národné povstanie, Spravodlivý medzi národmi, Deportácie obyvateľov Slovenska do ZSSR, Železná opona, Štátna bezpečnosť na Slovensku 1948 – 1989, Náboženské púte na Slovensku v 80. rokoch. Realizovaná bola spolupráca s ÚSTR na projekte EÚ, „Škola vs. pamäť“. Ide o projekt pre študentov a učiteľov, ktorý približuje totalitné režimy 20. storočia formou kreatívneho vzdelávania využitím rôznych druhov médií. Na Slovensku prebiehal v roku 2015 na školách v Bratislave, Žiline, Martine a Prešove. Uskutočnili sa prípravné práce vzdelávacieho projektu v spolupráci s ENRS Hi-story Lessons Teaching and Learning about 20th. Century - v rámci programu Erasmus plus, ktorý sa bude realizovať v roku 2016 vo viacerých štátoch strednej a východnej Európy. Na pôde ÚPN bolo v roku 2015 realizovaných 5 stáží študentov vysokých škôl humanitného zamerania. (viď bod 12. Chronologický prehľad najdôležitejších aktivít a udalostí roka 2015)

11.7. Informatizácia a digitalizácia

11.7.1. Digitálny archív ÚPN

V roku 2015 bolo viac ako 4000 dávok/jednotiek naskenovaných, popísaných a zaradených do digitálneho archívu a do databázy aplikácie Lustrator.php, ktorá umožňuje interným bádateľom vyhľadávať údaje o osobách v evidenciách ÚPN a v prípade, že existujú k vyhľadávaným osobám už digitalizované dokumenty, tak umožňuje aj prístupovať k týmto dokumentom – teda čítať ich v reálnom čase.

V spolupráci s Archívom ÚPN v aplikácii Lustrator.php boli vykonané opravy chybných záznamov v tabuľke „Prevzaté spisy“ – prevažne išlo o preklepy, doplnené boli dáta, ktoré umožnili spárovanie s už naskenovaným materiálom. Pridané sú údaje archívneho fondu 11. brigáda Pohraničnej stráže Bratislava (1951 – 1992) a tabuľka - Čiastkový súpis tzv. „Zadržaní na hranici“. V spolupráci so Sekciou evidencií bolo doplnených 23 tabuliek s detailnými údajmi k osobám, ktoré sa nachádzajú v tabuľke „Zločiny komunizmu“. Súčasťou je aj informatívny popis jednotlivých tabuliek.

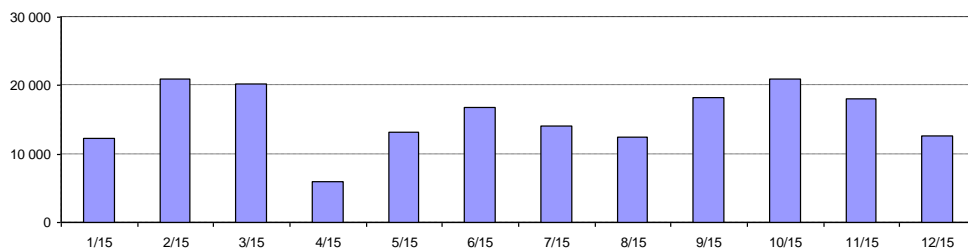
Zamestnancom bol po dohode s Archívom ÚPN spustený do ostrej prevádzky objednávkový systém pre Vedeckú knižnicu Archívu ÚPN a Historickú knižnicu Ústavu marxizmu a leninizmu, ktorý je súčasťou Lustratora.php. Zoznam kníh a periodík sa neustále dopĺňa a v spolupráci s Archívom ÚPN bude priebežne aktualizovaný.

Bola vypracovaná softvérová aplikácia na redukcii súborov typu JPG a následne sa aplikáciou spracovali všetky skenované dávky od roku 2004 tak, aby čitateľnosť bola pre ľudské oko zachovaná aj pri menšom rozlíšení obrázkov. Získané dávky budú použité v aplikácii Lustrator.php.

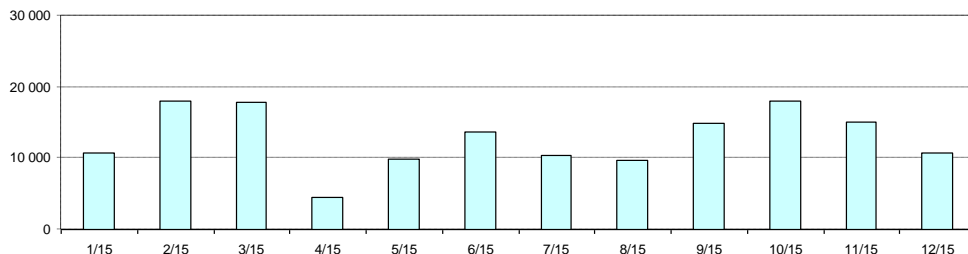
11.7.2. Digitalizácia archívnych dokumentov

V roku 2015 sa pokračovalo v digitalizácii papierových a mikrofišových dokumentov z Archívu ÚPN a z iných archívov na Slovensku a v Česku. Prioritou bola digitalizácia pre oddelenie sprístupňovania a oddelenie bádateľne, zároveň digitalizácia pre externých žiadateľov a partnerské inštitúcie (NBÚ, SIS, VS, ÚSTR, MO ČR a pod.). Operatívne skenovanie sa realizovalo na základe požiadaviek jednotlivých sekcií v súvislosti z ich rozpracovanými projektmi, či už dlhodobými, alebo aktuálnymi úlohami (v roku 2015 1x Kanice – Archív ABS). Priebežne sa digitalizovali vytipované archívne fondy ako celky (fond A, ZNŠT). Realizovali sa práce v spolupráci so sekciou dokumentácie na projekte pod názvom „JEZUITI“ - doskenovaním a následným skompletizovaním dokumentov. V letných mesiacoch pracovníci oddelenia digitalizácie čiastočne vypomáhali v Archíve ÚPN pri príprave materiálu na skenovanie (fond ZNŠT). Fond mikrofišov I. správy sa taktiež digitalizoval priebežne, ale s prihliadnutím na dlhodobé požiadavky sekcie dokumentácie, oddelenia sprístupňovania a Archívu ÚPN. V tomto roku pokračovala priebežná digitalizácia zväzkov operatívnej korešpondencie, objektových zväzkov a zväzkov tajných spolupracovníkov. Za posledné dva roky sa podarilo čiastočne obnoviť technické vybavenie oddelenia digitalizácie. V roku 2014 to bola komplet obmena jedného skenovacieho pracoviska a kúpa notebooku za účelom externej digitalizácie. Koncom roka 2015 sa podarila obmena ďalšieho skenovacieho pracoviska, ktoré doposiaľ fungovalo s technickým vybavením hlboko po dobu životnosti z roku 2003 a bol zakúpený prenosný skener s možnosťou digitalizácie diapozitívov. V skenovacej prevádzke, aj pri výpadku spôsobeného sťahovaním do nových priestorov, bolo v roku 2015 zdigitalizovaných celkovo 173 273 strán dokumentov, z toho bolo 142 811 strán papierových a 30 462 mikrofišových.

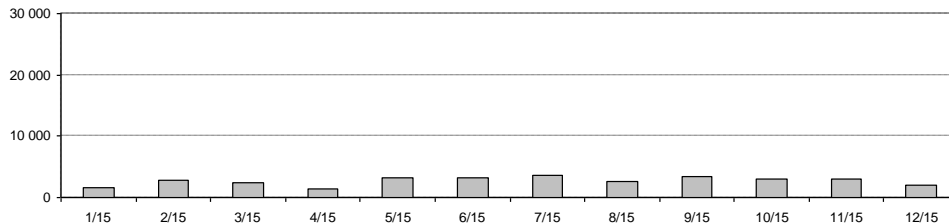
Skenovanie 2015 - celkom mesačne

Skenovanie 2015 - celkom mesačne papierové

Skenovanie 2015 - celkom mesačne mikrofiše

11.7.3. Správa informačného systému ÚPN

Správa a rozvoj informačných technológií je v ÚPN dôležitou oblasťou. V súvislosti so sťahovaním do nových priestorov bola zabezpečená nová technologická miestnosť a vnútorná sieť. Na základe vypracovaných analýz bol získaný súhlas Ministerstva financií SR na vybudovanie technologickej miestnosti, vnútornej siete a poskytnuté finančné prostriedky na obmenu časti serverov a switchov, ktoré sú v nepretržitej prevádzke od roku 2003. Pracovníci oddelenia systémov nesú zodpovednosť za fungovanie všetkého hardvérového vybavenia, počnúc zariadeniami v technologickej miestnosti ústavu (10 funkčných serverov, 5 starých, na ktorých ešte dobiehajú niektoré služby, 9 switchov, telefónna ústredňa, externé disky a 2 diskové polia, záložný zdroj elektrického napätia a pod.) a končiac koncovými zariadeniami v jednotlivých kanceláriách, ako sú personálne počítače, notebooky, tlačiarne, skenery a externé disky. Všetky tieto hardvérové zariadenia nesú v sebe nespočetné množstvo softvérových produktov, ktoré tu nie je možné v krátkom čase vymenovať, ale o ktoré je treba sa starať - čas od času upgradovať, kontrolovať stav, zálohovať údaje. Z laického pohľadu užívateľa sú to najmä služby elektronickej pošty, prístupu na internet (a s tým súvisiaca komunikácia s poskytovateľom tejto služby Govnetom), zverejňovanie informácií na internetovej a intranetovej stránke ÚPN, ďalej vytváranie a udržiavanie prostredia pre bezproblémovú prevádzku digitálneho archívu ÚPN (skenovací proces, ukladanie údajov, prehľadávanie v databázových údajoch, úprava digitalizovaných údajov vzhľadom na ich prezentovanie, atď.) a udržiavanie funkčnosti a aktuálnosti celého ekonomického softvéru v ÚPN.

Z dôvodu úspory finančných prostriedkov, uvedenie novo zakúpených produktov do chodu vykonávajú pracovníci oddelenia systémov sami - teda príslušný softvér na serveroch konfiguruje bez pomoci externých dodávateľských firiem. V minulom roku sme kompletne uviedli do chodu 2 nové servery a čiastočne sme pripravili 2 ďalšie nové servery. Jeden server bol oživený na Windowsovej platforme a slúži zamestnancom ústavu ako súborový server na výmenu veľkých objemov dát. Druhý server, ktorý sme kompletne uviedli do chodu bol zakúpený ako náhrada starého zastaraného servera pre bezpečnosť. Získali sme moderný firewall z radu novej generácie komerčných firewallov Checkpoint, kde je integrovaný hardvér aj softvér od toho istého výrobcu. Implementovali sme na ňom všetky politiky tak, aby bezpečnosť komunikácie v rámci ústavu aj smerom k verejnosti bola čo najvyššia a pritom by sa rýchlosť komunikácie nespomaľovala.

Koncom roka sme pripravili základnú systémovú konfiguráciu 2 serverov na Linuxovej úrovni, ktoré nahradia 2 staré servery - mailový server ústavu a komunikačný server na prístup do internetu.

11.7.4. Zverejňovanie informácií na internetových a intranetových stránkach

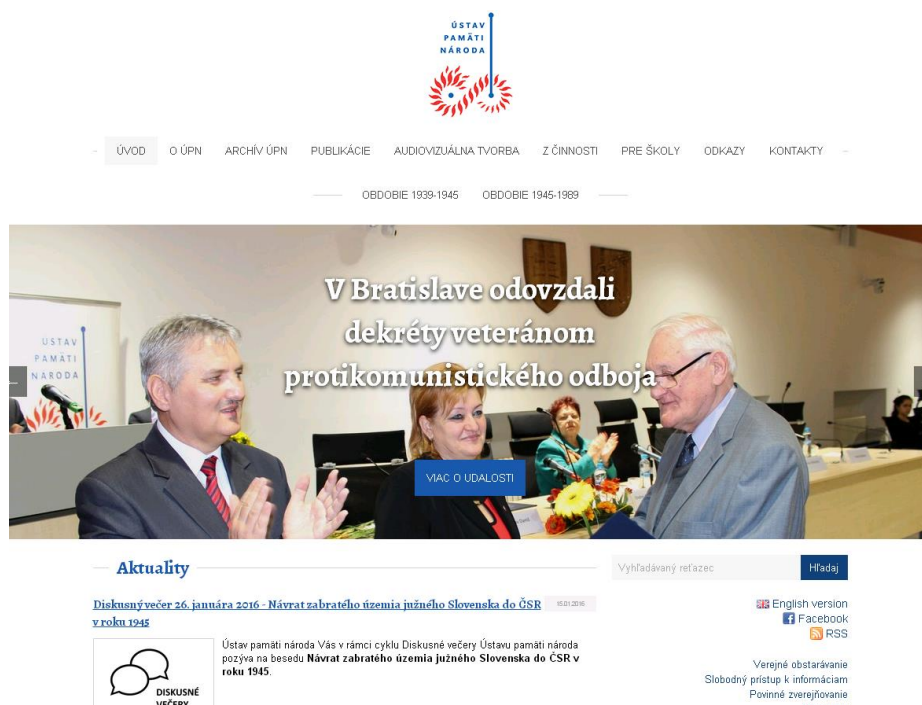
Na stránke ÚPN www.upn.gov.sk (www.upn.sk) sa v roku 2015 zverejnili 5 rozsudkov súdov, 2 čísla časopisu Pamäť národa, objednávky, faktúry, 65 zmlúv a dodatkov. V spolupráci so sekciou dokumentácie bolo zverejnených ďalších 811 záznamov a 100 nových mien príslušníkov Správy ŠtB Krajskej správy Bratislava, ktorí v jej štruktúrach pôsobili od 1.8.1971 až do 31.12.1974. Zverejnený je prehľad a základný popis ďalších dvoch typov zväzkov rozvedky – starších objektových zväzkov, ktoré slúžili na zakladanie dokumentov k vyradeným typom rozvedky a osobné zväzky príslušníkov rozvedky, ktoré sa zakladali na príslušníkov vysielaných do zahraničia.

Zverejnená je web stránka ocenených osobností predsedom Správnej rady ÚPN spolu s chronológiou odovzdávania dekrétov protikomunistického odboja. Doplnené boli ďalšie videozáznamy z konferencií a Diskusných večerov ÚPN, ktoré sú zverejnené aj na YouTube kanále ÚPN.

Priebežne bol aktualizovaný úvod internetovej stránky. Zverejňovali sa pozvánky podujatí, ktoré ústav organizoval a tiež ostatné informácie z diania v ÚPN. Tieto informácie boli zároveň zverejňované aj na sociálnej sieti facebook.

V roku 2015 boli naďalej udržiavané a aktualizované webové stránky www.november1989.sk a www.november1989.eu, s informáciami o podujatiach ÚPN pri príležitosti výročia Novembra 1989. Denne sa aktualizovala intranetová stránka ÚPN, s informáciami pre zamestnancov – smernice, pokyny pre zamestnancov a denný monitoring.

ÚPN aj v roku 2015 pokračoval v priebežnom zverejňovaní publikácií v elektronickej podobe na webstránke v sekcii Elektronická knižnica ÚPN. Nachádza sa v nej 25 publikácií, ktorých náklad už bol vypredaný. Vypredané publikácie tak zostali k dispozícii záujemcom z radov historikov, študentov i širokej verejnosti.

12. CHRONOLOGICKÝ PREHĽAD NAJDÔLEŽITEJŠÍCH AKTIVÍT A UDALOSTÍ

Január

27. januára - diskusný večer v Košiciach k filmu Zimomriavky spojený s diskusiou s tvorcami filmu Martinom Hanzlíčkom, Fedorom Gálom a Janom Krásom.

29. januára - diskusný večer v Bratislave na tému Masaker v Kľakovskej doline s Mgr. Borisom Šeligom, predsedom Klubu vojenskej histórie Bratislava, OZ a PhDr. Martinom Lackom, PhD. (Ústav pamäti národa).

30. januára - začiatok zverejňovania videozáznamov diskusných večerov na webstránke ÚPN.

Február

12. februára - prijatie predsedu Správnej rady ÚPN Ondreja Krajňáka a riaditeľa kancelárie Tibora Ujlackého prezidentom republiky Andrejom Kiskom.

17. februára - udelenie ceny Fra Angelico Konferencie biskupov Slovenska popri ďalších laureátoch aj predsedovi Správnej rady ÚPN Ondrejovi Krajňákovi za prínos kresťanských hodnôt do umenia.

21. februára - protestné vyhlásenie predsedu Správnej rady ÚPN k odhaleniu pamätníka bývalému ideologickému tajomníkovi KSČ Vasilovi Biľakovi v obci Krajné Bystré.

25. februára - diskusný večer v Košiciach na tému Čo sa dá nájsť v archívoch? S Mgr. Martinom Bartošom (Archív mesta Košice), Ing. Mariánom Gulom (ÚPN) a PhDr. Richardom Pavlovičom, PhD. (Štátny archív v Prešove, pobočka Svidník).

26. februára - diskusný večer v Bratislave na tému - Slováci v gulagoch s Ing. Petrom Juščákom, publicistom a prozaikom a PhDr. Tomášom Klubertom, PhD. z ÚPN.

Marec

18. marca - diskusný večer v Košiciach na tému - Retribúcia na slovenský spôsob s Mgr. Timeou Verešovou, PhD.; Mgr. Tomášom Fedorčákom, PhD. (obaja Katedra histórie FF UPJŠ v Košiciach) a Ondrejom Podolcom, PhD. (Ústav pamäti národa).

18. marca - divadlo Jána Palárika v Trnave uviedlo divadelnú hru pod názvom „Boží vták“, ktorú naštudovali pod taktovkou režiséra Viktora Kollára v spolupráci s ÚPN.

19. - 20. marca - odborná konferencia ÚPN v Spišskej Novej Vsi pod názvom Malá vojna a jej miesto v pamäti národa.

24. marca - predseda Správnej rady ÚPN Ondrej Krajňák prijal na pôde ústavu mimoriadnu a splnomocnenú veľvyslankyňu Bulharskej republiky na Slovensku J. Ex. Margaritu Ganevu.

25. marca - spomienkové aktivity na Sviečkovú manifestáciu, ako jeden z najvýznamnejších verejných prejavov odporu voči komunistickému režimu v bývalom Československu v spolupráci s ÚPN a s Fórum kresťanských inštitúcií, pri príležitosti 27. výročia jej konania v Bratislave. Projekcia dokumentárneho filmu z dielne ÚPN „Sviečková manifestácia“ s diskusiou.

25. marca - spomienkové zhromaždenie v Slovenskom inštitúte vo Varšave venované výročiu Sviečkovej manifestácie v spolupráci s ÚPN.

26. marca - diskusný večer na tému Posol nádeje - Ján Pavol II a Slovensko s Dr. Andrzejom Grajewskim, politológom a publicistom (Poľsko) a Mgr. Petrom Jašekom, PhD. z ÚPN.

31. marca - Činohra Slovenského národného divadla uviedla premiéru divadelnej hry autora Petra Pavlaca pod názvom Slovo Vádkovo v spolupráci s ÚPN.

Apríl

8. apríla - ÚPN v spolupráci s Miestnou knižnicou v Bratislave - Petržalke v rámci výstavy Petržalka 1946 – 1973 zorganizovali odbornú prednášku na tému Petržalka - za chrbtom so Železnou oponou.

11. apríla - Konfederácia politických väzňov Slovenska pripravila pri príležitosti 65. výročia Akcie Kláštory a v rámci Roka zasväteného života spomienkovú aktivitu, ktorá sa uskutočnila v kláštore redemptoristov v Kostolnej – Záriečí v spolupráci s ÚPN.

15. apríla - v spolupráci ÚPN s Miestnou knižnicou v Bratislave - Petržalke sa uskutočnilo diskusné podujatie zamerané na tému Petržalka za Železnou oponou a jej osobnosti v rokoch 1946 – 1973. Podujatie sa konalo v rámci sprievodného programu výstavy pod názvom Petržalka 1946 – 1973 z cyklu výstav Taká bola Petržalka.

16. apríla - prezentácia knihy Daniela Atanáza Mandzáka CSsR - Dokumenty k akcii Prešovský „Sobor“ v spolupráci s ÚPN v Bratislave.

22. apríla - v spolupráci ÚPN s mestom Pezinok sa v Pezinku uskutočnilo slávnostné odovzdávanie dekrétov 24 novým veteránom protikomunistického odboja z okresov Pezinok, Senec a Malacky.

23. apríla - diskusný večer na tému Akcia „K“ - Likvidácia mužských reholí v Československu v roku 1950 s prof. PhDr. Róbertom Letzom, PhD. (Pedagogická fakulta UK v Bratislave) a Mgr. Pavlom Jakubčinom, PhD. (ÚPN) v Bratislave.

25. apríla - spomienkam na likvidáciu Gréckokatolíckej cirkvi v časoch bývalého Československa, ale aj na jej neskoršie obnovenie bolo venované podujatie v Divadle Jonáša Záborského v Prešove v spolupráci s ÚPN.

29. apríla - diskusný večer v Košiciach na tému - Michal Lefčík - zabudnutý prípad „KOŠICKÉHO PALACHA“ s Martinom Furmanikom a Petrom Kalmusom.

13. - 30. apríla - dočasné uzatvorenie ÚPN pre verejnosť z dôvodu sťahovania do nových priestorov.

Máj

6. mája - spomienková slávnosť v Kaplnke sv. Andreja Svorada na Zobore v Nitre v spolupráci ÚPN s Konfederáciou politických väzňov Slovenska pri príležitosti udalosti z noci z 3. na 4. mája 1950, kedy komunistický režim v bývalom Československu spustil Akciu Kláštory 2.

7. mája - v Brne sa uskutočnila slávnostná vernisáž výstavy pod názvom Život ve stínu šibenice, ktorú pripravilo Muzeum českého a slovenského exilu 20. století v Brne, v spolupráci s domácimi i zahraničnými partnermi. Zúčastnili sa na nej aj zástupcovia ÚPN pod vedením predsedu Správnej rady ÚPN Ondreja Krajňáka. Ústav pre tento účel poskytol expozícii spracované dokumenty súvisiace s obeťami komunistického režimu, ktoré výraznou mierou obohatili medzinárodný kontext výstavy a z odborného hľadiska sa stali neoddeliteľnou súčasťou expozície.

9. mája - predseda Správnej rady ÚPN Ondrej Krajňák sa v obci Hrušov zúčastnil na spomienkovej slávnosti venovanej 70. výročiu ukončenia II. sv. vojny.

11. - 13. mája - v rakúskej Viedni sa uskutočnilo už 4. sympóziu inštitúcií zaoberajúcich sa dejinami 20. storočia pod názvom Pamäť Európy za účasti prezidenta Rakúskej spolkovej republiky Heinza Fischera. Za ÚPN sa podujatia zúčastnil predseda SpR ÚPN Ondrej Krajňák. Hlavným organizátorom sympózia bola ENRS.

12. mája - v rakúskej Viedni sa uskutočnili prístupové rokovania so zástupcami krajín kandidujúcich na členstvo v medzinárodnej sieti ENRS aj za účasti predsedu Správnej rady ÚPN Ondreja Krajňáka.

21. mája - diskusný večer na tému - Matúš Černák politik, exulant, obeť ŠtB s prof. Dr. phil. Emíliou Hrabovcov (Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta UK v Bratislave) a Mgr. Ondrejom Podolcom, PhD. (ÚPN).

27. mája - diskusný večer v Košiciach na tému 1945 - medzi vojnou a mierom s doc. Mgr. Milanom Olejníkom, PhD. (Katedra histórie FF UPJŠ v Košiciach) a PhDr. Tomášom Klubertom, PhD. (ÚPN).

Jún

17. - 18. júna - uskutočnenie medzinárodnej konferencie "Svetový kongres Slovákov v zápase proti komunistickému režimu" v spolupráci so Slovenským historickým ústavom v Ríme.

24. júna - diskusný večer v Bratislave na tému Vypískanie režimu - Národná púť na Velehrade v roku 1985 s ThDr. PaedDr. Ondrejom Krajňákom, PhD. (predseda Správnej rady ÚPN) a Mgr. Pavlom Jakubčinom, PhD. (ÚPN).

26. júna - účasť na didakticko – historicko evaluačnom seminári v Prahe pre zhodnotenie pilotnej časti medzinárodného projektu pod názvom „História v médiách - Média v histórii“.

27. júna - RTVS na Dvojke v relácii Generácia odvysielala reportáž o ÚPN a referáte Oral history a praxi pri nakrúcaní svedeckých výpovedí z obdobia neslobody.

Júl

27. júla - v rámci programu XXIII. ročníka festivalu kresťanského divadla Gorazdov Močenok v Močenku pri Nitre, sa uskutočnila beseda o tzv. Barbarskej noci pri príležitosti spomienky na 65. výročie komunistického zväzania rehoľníkov do sústredovacích kláštorov, z ktorých jeden bol zriadený aj v Močenku. Prítomní účastníci besedy si mali možnosť na autentickej pôde biskupského kaštieľa – bývalého internačného kláštora – vypočuť historické informácie k Akcii „K“ od predsedu Správnej rady ÚPN Ondreja Krajňáka, historika ÚPN Pavla Jakubčina a redaktorky RTVS Soni Gyarfášovej.

29. júla - v Prahe vstup ÚPN do spoločného projektu s Múzeom SNP v Banskej Bystrici, partnerským ÚSTR v Českej republike a Občianskym združením Krásny Spiš pod názvom „Lepšie neskoro, ako nikdy“ za účelom získania kópií dokumentov z moskovských archívov NKVD v Rusku a ich následného výskumu.

August

7. augusta - účasť na spomienkových aktivitách KPVS k 50. výročiu úmrtia biskupa Jána Vojtaššáka v Zákamennom.

21. augusta - účasť na pietnej spomienke na násilný vpád vojsk Varšavskej zmluvy na územie bývalej ČSSR v noci z 20. na 21. augusta 1968 a jeho dôsledky pri pamätnej tabuli obetí invázie na budove Univerzity Komenského v Bratislave.

22. augusta - účasť na liturgickej slávnosti vo Farskom kostole sv. Ignáca v Leopoldove a pietnej spomienke na nespravodlivo a protiprávne väznených počas komunistického režimu v bývalom Československu.

23. augusta - zverejnenie prekladu tzv. Správy Wetzlera a Vrhu v slovenskom jazyku tak, ako ju pôvodne spomínali muži z Trnavy a Topoľčian nadiktovali na konci apríla 1944 v Žiline na webstránke ÚPN pre verejnosť.

27. augusta - účasť predsedu SpR ÚPN Ondreja Krajňáka na oslavách 71. výročia SNP v Bratislave a 29. augusta 2015 v Banskej Bystrici.

September

17. septembra - diskusný večer v Bratislave na tému Proces s Viliamom Žingorom a spol. Justičná vražda partizánskeho veliteľa s prof. PhDr. Róbertom Letzom, PhD. (Pedagogická fakulta UK) a Mgr. Branislavom Kinčekom (ÚPN).

10. - 18. septembra - pracovná cesta predsedu SpR ÚPN Ondreja Krajňáka do USA na pozvanie Československej spoločnosti pre vedu a umenie v USA za účelom prezentácie činnosti ÚPN a procesov súvisiacich so zachovaním živej pamäti. V meste Sparkill v štáte New York 14. septembra odovzdanie ocenení v podobe ďakovného listu a Pamätnej medaile za odpor proti totalitnému režimu dokumentaristovi a kňazovi žijúcemu v USA Jurajovi Törökovi. V New Yorku v priestoroch Bohemian National Hall odovzdanie ocenení v podobe ďakovného listu a Pamätnej medaile za odpor proti totalitnému režimu výtvarníkovi a emigrantovi žijúcemu v USA Gabrielovi Levickému.

22. septembra - účasť na odbornej konferencii ZPKO PV v Smoleniciach na tému „Politickí väzni v 20. storočí“.

22. septembra - stretnutie predsedu SpR ÚPN Ondreja Krajňáka s Dcérami bývalých politických väzňov pôsobiach v Bratislave na pôde ÚPN.

24. septembra - v bratislavskom kine Lumiere slávnostná premiéra nového dokumentárneho filmu z dielne ÚPN o pašovaní literatúry do Československa v období neslobody pod názvom „Stopy v snehu“.

24. septembra - účasť predsedu SpR ÚPN Ondreja Krajňáka na rokovaní Mestského zastupiteľstva v Bratislave a vo verejnej rozprave s morálnym apelom na poslancov v súvislosti so schvaľovaním návrhu na riešenie prepravy účastníkov protikomunistického odboja v rámci Integrovaného dopravného systému v Bratislavskom kraji po zavedení tretej etapy plánovanej k 1. novembru 2015.

27. septembra 2015 - účasť na slávnostnom odhalení a požehnaní pamätnej tabule venovanej obetiam komunistického režimu v obci Blatné.

30. septembra - 2. októbra - v Bratislave uskutočnenie medzinárodnej vedeckej konferencie pod názvom „Činnosť československých spravodajských služieb na území Rakúska v rokoch 1945–1989“ v spolupráci s rakúskym Inštitútom Ludwiga Boltzmann, českým Ústavom pro studium totalitních režimů, Archivem bezpečnostních složek České republiky a Veľvyslanectvom Rakúskej republiky na Slovensku.

Október

9. októbra - v Košiciach účasť na seminári venovanom osobnosti Sviečkovej manifestácie Rudolfovi Fibymu zo Spoločenstva Fatima a dielu profesora Tomislava Kolakoviča.

19. - 20. októbra - účasť v Berlíne v Nemecku na stretnutí predstaviteľov Európskej siete úradov spravujúcich dokumenty po tajných políciách.

21. októbra - prijatie veľvyslanca štátu Izrael Alexandra Ben-Zvi predsedom SpR ÚPN Ondrejom Krajňákom na pôde ÚPN.

22. októbra - slávnostné odovzdanie dekrétov veteránom a účastníkom protikomunistického odboja z Bratislavského kraja v spolupráci s Bratislavským samosprávnym krajom.

22. októbra - účasť na odhalení pamätnej tabule bývalým príslušníkom Pomocných technických práporov z Trnavy a okolia na františkánskom Kostole sv. Jakuba v Trnave.

25. októbra - účasť na slávnostnom odhalení pamätníka venovaného Štefanovi Bačovi a Pavlovi Matisovi v Ordzovanoch.

27. októbra - priznanie postavenia účastníka protikomunistického odboja in memoriam a veterána protikomunistického odboja in memoriam J. Em. Mons. Jánovi Chryzostomovi kardinálovi Korcovi z vlastného rozhodnutia ÚPN pri príležitosti jeho úmrtia 24. októbra 2015.

27. - 29. októbra - účasť predsedu SpR ÚPN Ondreja Krajňáka na zasadaní riadiaceho výboru ENRS vo Varšave.

28. októbra - diskusný večer v Košiciach spojený s projekciou filmu Stopy v snehu

29. októbra - diskusný večer v Košiciach na tému „Akcia B – násilné vystaňovanie v rokoch 1952-1953“ s RNDr. Máriou Jurčovičovou, CSc., Ing. Vítom Grancom a Mgr. Michalom Babálom, PhD. z ÚPN.

31. októbra - účasť predsedu SpR ÚPN Ondreja Krajňáka na pohrebe kardinála Jána Chryzostoma Korca v Nitre.

November

3. – 4. novembra - v Bratislave uskutočnenie vedeckej konferencie na tému „Skryté pôsobenie cirkví na Slovensku v rokoch 1948 – 1989“.

5. – 8. novembra - účasť na 23. ročníku knižného veľtrhu Bibliotéka v Bratislave spojená s prezentáciou najnovších titulov pod názvom „STOJ - Tragédie pri železnej oponě, tajné

spisy" a "Sviečková manifestácia I. - štúdie, spomienky a svedectvá". Odovzdanie Pamätnej medaile a ďakovného listu ÚPN Stefanovi Karnerovi za jeho prínos k zachovaniu pamäte národa na obdobie neslobody.

9. novembra - uskutočnenie vernisáže putovnej výstavy v rámci medzinárodného projektu Freedom Express s podtitulom „Cesty k prelomu. Stredná a východná Európa" v Bratislave.

9. novembra - účasť predsedu SpR ÚPN Ondreja Krajňáka na odovzdávaní Ceny Václava Bendu za slobodu a demokraciu v Kutnej Hore v Českej republike.

10. novembra - slávnostné otvorenie Festivalu slobody 2015 v Kine Lumière v Bratislave.

12. novembra - účasť na pietnej spomienke na obete komunistického režimu zo Žilinského kraja v Žiline.

13. novembra - uskutočnenie spomienky na pochod študentov zo 16. novembra 1989 pri pamätnej tabuli na budove Univerzity Komenského v Bratislave.

15. novembra - vyvrcholenie V. ročníka Festivalu slobody 2015 spojené s odovzdaním ocenení osobnostiam protikomunistického odboja.

16. novembra - podanie dovolania na Najvyšší súd SR voči rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 30. júna 2015, v ktorom súd rozhodol, že Andrej Babiš je neoprávnene evidovaný ako agent v registračných protokoloch bývalej ŠtB.

16. novembra - účasť na spomienkových aktivitách pri príležitosti 26. výročia Nežnej revolúcie v Nitre.

17. novembra - účasť predsedu SpR ÚPN Ondreja Krajňáka na spomienkových aktivitách pri príležitosti 26. výročia Nežnej revolúcie v Bratislave.

18. novembra - diskusný večer spojený s projekciou filmu „November + 20“ s Mgr. Klárou Kohoutovou (Spoločenskovedný ústav SAV, Košice) a Mgr. Patrikom Dubovským, PhD. (ÚPN).

18. - 19. novembra - pokračovanie V. ročníka Festivalu slobody 2015 vo východoslovenskom regióne v Prešove a Humennom.

24. - 26. novembra - účasť predsedu SpR ÚPN Ondreja Krajňáka na stretnutí predstaviteľov Európskej siete úradov spravujúcich písomnosti tajných polícií v Sofii v Bulharsku.

25. novembra - diskusný večer v Bratislave na tému „Verejnosť proti násiliu od revolúcie po slobodné voľby 1990“ s doc. PhDr. Martinom Bútorom - členom koordinačného výboru VPN, PhDr. Michalom Horským - šéfom volebnej kampane VPN v roku 1990 a Mgr. Patrikom Dubovským, PhD. (ÚPN).

26. novembra - účasť predsedu SpR ÚPN Ondreja Krajňáka na spomienke na VTNP - PTP v Zichyho paláci v Bratislave.

27. novembra - účasť na odhalení pamätnej tabule bývalému vedúcemu závodu Alexandrovi Vozjanovovi a obeti komunistického režimu na budove Dolného banského závodu v Hodruši - Hámroch.

December

1. decembra - odovzdanie Pamätnej medaile ÚPN za protikomunistický odboj a ďakovného listu predsedom SpR ÚPN Ondrejom Krajňákom a riaditeľom ÚSTR Zdeňkom Hazdrom brig.gen v.v. Imrichovi Gablechovi v Havlíčkovom Brode v Českej republike.

8.- 9. decembra - účasť predsedu SpR ÚPN Ondreja Krajňáka, prof. Róberta Letza a Dr. Viliama Jablonického na zasadaní poradných orgánov ENRS vo Varšave v Poľskej republike, spojené s oficiálnym položením venca ÚPN k Hrobu neznámeho vojaka.

11. decembra - exkurzia študentov slavistiky z Viedenskej univerzity v ÚPN.

12. decembra - vydanie ďalšej série informačných a edukačných letákov v spolupráci s ENRS na podporu osvetových a vzdelávacích aktivít pre študentov a pedagógov rôznych stupňov škôl na témy a historické udalosti súvisiace s obdobím neslobody.

14. decembra - účasť na odhalení pamätnej tabule KPVS sestre Florine Barbore Boenighovej zo Spoločnosti dcér kresťanskej lásky sv. Vincenta de Paul na Mestskom cintoríne v Nitre.

16. decembra - diskusný večer v Košiciach spojený s predstavením publikácie pod názvom „Parížska konferencia 1946 a mierová zmluva s Maďarskom“ s prof. PaedDr. Štefanom Šutajom, DrSc. (Katedra histórie FF UPJŠ v Košiciach).

16. decembra - zverejnenie vyhlásenia predsedu SpR ÚPN Ondreja Krajňáka v súvislosti so zamietnutím návrhu novely zákona č. 219/2006 Z. z. o protikomunistickom odboji v znení zákona č. 58/2009 Z. z. ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „návrh zákona“) poslancami NR SR.

16. decembra - uskutočnenie tlačovej konferencie ÚPN v súvislosti so zverejnením rekonštrukcie personálneho obsadenia a organizačnej štruktúry Správy ŠtB Krajskej správy ZNB Bratislavy a Západoslovenského kraja v rokoch 1971 – 1974.

13. ZÁVER

V roku 2015 si ÚPN splnil všetky hlavné úlohy v súlade so zákonom o ÚPN. Bolo zabezpečené úplné a nestranné hodnotenie obdobia neslobody, sprístupňované dokumenty bezpečnostných zločiek štátu z tohto obdobia, zverejňované informácie a údaje svedčiacie o zločinoch nacizmu a komunizmu, ich vykonávateľoch a obetiach a uskutočnené aktivity smerujúce k zachovaniu živej pamäti národa. V súlade s platnými právnymi predpismi Slovenskej republiky bolo zabezpečené riadenie vnútorného a vonkajšieho chodu ÚPN, ekonomika a správa majetku, právne zastupovanie, domáca a zahraničná spolupráca, projektový manažment, mediálna agenda a registratúra. Sprísnila sa príprava a vyhodnocovanie plánovacích dokumentov s cieľom zaviesť efektívne a zodpovedné plnenie úloh v záujme ÚPN a jeho poslania. V oblasti právnej agendy ÚPN dôrazne hájil pravdu o totalitnej minulosti v súdnych sporoch na ochranu osobnosti. K 31. aprílu 2015 bolo zabezpečené a uskutočnené presťahovanie do nových priestorov na Miletičovej ulici v Bratislave. V súvislosti s vykonávaním bezpečnostných previerok boli bez nedostatkov vybavované požiadavky Národného bezpečnostného úradu, Vojenského spravodajstva a Slovenskej informačnej služby. V oblasti archívneho bádania boli žiadateľom sprístupňované a pripravované požadované dokumenty. V oblasti vedeckého výskumu pracovníci ústavu realizovali historický výskum a aktívne vystupovali na konferenciách a seminároch, kolokviách, či diskusných večeroch doma, alebo v zahraničí. Výstupy boli publikované vo vedeckých a odborných časopisoch, zborníkoch a iných publikáciách. V edičnej oblasti boli vydané 4 nové publikácie a pokračovalo vydávanie štvrťročníka Pamäť národa. Pokračovali práce na osvetových a vzdelávacích projektoch. Pokračovalo sa v nakrúcaní pamätníkov z obdobia neslobody, ich digitalizácií, prepisu a príprave na mediálne spracovanie. Bol nakrútený a odpremiérován ďalší dokumentárny film pod názvom „Stopy v snehu“ a pašovanie literatúry počas komunizmu. Pokračovalo sa v inštaláciách tematických výstav v rámci rôznych typov osvetových, vzdelávacích, či vedeckých podujatí. ÚPN zorganizoval ďalší ročník multižánrového pamäťového podujatia pod názvom „Festival slobody“. ÚPN mal svoje zastúpenie na pietnych spomienkach a pietnych aktoch organizovaných organizáciami bývalých politických väzňov, či štátnymi, alebo samosprávnymi inštitúciami. ÚPN priznával postavenie účastníka a veterána protikomunistického odboja. ÚPN tak plnil svoje poslanie v záujme spoločnosti, najmä mladej generácie a v záujme zachovania živej pamäti národa na obdobie neslobody.